PARAPHRASE

VAN HET BOEK VAN DE PROFEET

JONA

EN VAN HET BOEK VAN DE PROFEET

MICHA

T. WEVER — FRANEKER

PARAPHRASE

VAN HET BOEK VAN DE PROFEET

JONA

DOOR

JOH. FRANCKE

TER INLEIDING.

§ 1. *De profeet Jona.*

Omtrent de persoon van de profeet Jona zijn de gegevens buiten het boek van genoemde profeet schaars. Want zijn naam wordt in het Oude Testament alleen nog genoemd in 2 Koningen 14 : 25. Daar heet zijn vader, evenals in Jona 1 : 1, Amittai. Vanwege die overeenstemming zullen wij mogen vaststellen, dat de in Jona 1 : 1 en 2 Kon. 14 : 25 genoemde Jona dezelfde persoon en profeet is. Laatstgenoemde tekst vermeldt als geboorteplaats Gath-Hefer. Dat lag ten noord-oosten van Nazareth, in het stamgebied van Zebulon, in het Tienstammenrijk. De plaatsnaam betekent: „wijnpers bij de welput". Gath-Hefer is wellicht het tegenwoordige Khirbet ez-Zoerra, volgens anderen het huidige el-Mesed, ongeveer 4 K.M. ten noord-oosten van Nazareth. Men beweert daar tegenwoordig zijn graf te kunnen tonen. De naam Jona betekent „duif" en de naam van zijn vader „betrouwbaar" of „waar", welke naam wellicht een afkorting is van „God is waarheid".

§ 2. *De tijd van Jona.*

Wanneer we vragen, in welke en hoedanige tijd de profeet Jona heeft geleefd en gewerkt, zijn wij aangewezen op de gegevens, welke 2 Kon. 14 : 25 ons verschaffen. We lezen daar, dat koning Jerobeam II van Noord-Israël „heroverde het gebied van Israël, van de weg naar Hamath tot de zee der Vlakte, volgens het woord, dat de HERE, de God van Israël, gesproken had door Zijn knecht, de profeet Jona, de zoon van Amittai, uit Gath-Hefer". Nu zal die herovering wel in de eerste regeringsperiode van Jerobeam zijn te stellen. Deze vorst regeerde één-en-veertig jaar over het Tienstammenrijk. En men stelt die jaren van 783—743 vóór Christus. Nu weten wij niet, of Jona de boodschap des HEREN omtrent de genoemde gebiedsuitbreiding aan koning Jerobeam persoonlijk heeft overgebracht. Wij kunnen dat wel veronderstellen,

maar het is niet méér dan een vermoeden. Zodat die openbaring des HEREN tot Jona kan gekomen zijn vóór de troonsbestijging van Jerobeam, maar ook kort daarna. En dit is van belang in verband met de datering van de opdracht, welke Jona ontving aangaande Ninevé. Waarop wij straks nog moeten terugkomen. Wij willen ons nu eerst oriënteren omtrent de tijd van Jona. Want op welke datum de boodschap des HEREN aan Jerobeam ook moge zijn gekomen, in elk geval staat toch vast, dat Jona omstreeks de aanvang van de regering van die vorst heeft geleefd.

In de tijd vóór Jerobeams troonsbestijging had het noordelijk rijk van Israël te lijden gehad van de invallen der Arameeërs (Statenvertaling: Syriërs; 2 Kon. 10 : 32, 33; 13 : 3, 7), der Ammonieten (Amos 1 : 13), en der Moabieten (2 Kon. 13 : 20, 21). Op het gebed van koning Joahaz, de grootvader van Jerobeam II (2 Kon. 13 : 5), gaf de HERE een verlosser in deze Jerobeam (2 Kon. 14 : 27). En het godswoord door de mond van Jona profeteerde de gebiedsuitbreiding door Jerobeam. Volgens 2 Kon. 14 : 25 kwam er een herstel van de rijksgrenzen als onder David. Het oude ideaal, Groot-Israël onder David en Salomo, ging weer wenken. En het gevolg van de verruiming der grenzen was, dat er in Noord-Israël een nieuwe welvaart kwam, wat ook uit de profetieën van Hosea en Amos is af te leiden. Die Hosea en Amos profeteerden immers in de latere regeringsjaren van Jerobeam II.

De vraag is nu: Hoe was die gebiedsuitbreiding mogelijk?

Het antwoord moet zijn: Mede doordat Assyrië, de grote mogendheid van die dagen, tijdelijk verzwakt was. Van ongeveer 900 vóór Chr. tot omstreeks 782 vóór Chr. breidde Assyrië zijn invloed en macht over de oude wereld voortdurend uit. Maar daarna, tijdens de regering van Jerobeam II (die immers 783 vóór Chr. de troon beklom), is het minder voorspoedig. In verband met de datering van de boodschap des HEREN aan Jona voor Ninevé, geven wij hier een lijstje van de Assyrische koningen uit die tijd. Daar door de vakgeleerden de jaartallen met enig verschil worden opgegeven, hebben wij in die jaartallen van doen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid. De jaren zijn gedateerd vóór Christus' geboorte.

Adad-nirari II, 911—890.
Toekoelti-Ninoerta II, 890—884.
Assoernazirpal II, 884—859.
Salmanassar III, 859—824.
Samsi-Adad V, 823—811 (809).
Adad-nirari III, 810—781.
(Zijn moeder Semiramis regeerde voor hem van 810—806)

Salmanassar IV, 781—771.
Assoerdan III, 771—754.
Assoernirari V, 753—745.
Tiglath Pileser III, 745—726.
Salmanassar V, 726—722.
Sargon II, 721—705.

In feite begon de verzwakking van het rijk al onder Salmanassar III, die geen uitbreiding van de invloed en macht van Assyrië meer kon bewerken. Salmanassar IV was lichamelijk en „geestelijk" een zwakke vorst. Tijdens het bewind van Assoerdan woedden enige malen felle pestilenties en opstanden, zodat van oorlogvoeren niets kon komen. Eerst met Tiglath Pileser III won Assyrië weer aan macht en aanzien. Nog tijdens het leven van deze koning werd in 727 vóór Chr. het beleg rondom Samaria geslagen, welke stad vlak na de dood van genoemde Assyrische koning door Salmanassar V werd ingenomen en verwoest.

Uit het voorgaande zijn nu in verband met hetgeen het boek Jona ons bericht, de volgende punten te trekken:

a. Bij zijn troonsbestijging kwam Jerobeam II in 783 te staan tegenover een zwakker wordend Assyrië: Gods voorzienigheid maakte de gelegenheid voor uitbreiding van en verruiming („verlossing") voor de Tien stammen.

b. In weerwil van tijdelijke verzwakking bleef toch Assyrië een dreigend gevaar, daar het al was opgeschoven tot de Israëlietische grenzen. Assyrië bleef de grote slokop onder de volken, het „Babylon" van die eeuw, het anti-christelijke wereldrijk, het „oosterse" gevaar voor de kerk.

c. Een ieder in Israël, ook Jona, zal in die dagen met ingehouden adem de binnen- en buitenlandse ontwikkeling van Assyrië hebben gadegeslagen en afgewacht. Ook Jona wist: Als die kolos opkomt, dan is het met ons nationale bestaan gedaan! Gelukkig weet Jona, door de profetie aan Jerobeam, de kerk voorlopig bewaard en beschermd. Voor hoelang echter? Er zullen spanningen geweest zijn in die profetenziel om de kerk, om het verbond, om het werk Gods in Juda en Israël.

d. En daarbij zal Jona ook de afval der kerk in Noord-Israël wel opgemerkt hebben, en geweten hebben van de bedreiging met de wraak des verbonds (vergelijk b.v. Lev. 26 en Deut. 28).

Binnen het in het kort hier boven geschetste historische en heilshistorische raam kwam toen de opdracht des HEREN tot Jona voor de assyrische stad Ninevé.

§ 3. *De datering van de opdracht.*

In welke tijd komt nu de opdracht des HEREN tot Jona met betrekking tot Ninevé? Nader: vóór of ná de opdracht aan Jerobeam in 2 Kon. 14 : 25? Gelijk wij zoëven zagen, is ook de datum van de laatstgenoemde opdracht onzeker. Wij vinden dan ook bij de geleerde uitleggers verschillende meningen. De één stelt de opdracht voor Ninevé vóór en de ander weer ná de profetie aan Jerobeam. We komen niet verder dan gissingen. Wel kunnen we zeggen: het moet omstreeks de troonsbestijging van Jerobeam of in diens eerste regeringsperiode zijn geweest. En ook blijft: het is in de tijd, dat Assyrië tijdelijk verzwakt is doch niettemin een bedreiging blijft vormen voor alle volkeren der oud-oosterse wereld en met name voor Israël, het volk des verbonds. Jona zal dus in Ninevé zijn gekomen onder de assyrische koning Adad-nirari III of Salmanassar IV.

§ 4. *De betekenis van het boek Jona.*

Ofschoon men de betekenis er niet geheel in laat opgaan, willen velen het boek Jona en met name de opdracht tot prediking in Ninevé als een voorbeeld van oudtestamentische zendingsprediking zien. Meermalen komt men de uitdrukking tegen: het boek Jona is het zendingsboek bij uitnemendheid! Het zou in elk geval duidelijk maken, dat het heil des verbonds niet uitsluitend voor Israël is, maar ook voor de heidenen. Het heil is universeel, voor àlle volken, en dat sluit het particularisme als de beperking van het heil tot Israël uit. Nu menen sommige uitleggers, dat het boek Jona na de ballingschap is geschreven, om ook het toen opgekomen of opkomende joodse particularisme (het heil uitsluitend voor de Joden) te bestrijden. Het boek zou dan ook geen historisch karakter dragen, maar een verdicht verhaal zijn, teneinde in een spannend verhaal de lezer in te prenten, dat Gods genade zich ook tot de heidenen uitstrekt. Anderen, die het historisch karakter van hetgeen het boek verhaalt vasthouden en erkennen, menen, dat Jona door het bovengenoemde joodse particularisme was aangestoken en dientengevolge weigerde de opdracht aangaande Ninevé uit te voeren. Hij zou een hoogmoedige afkeer van de heidenen hebben gehad. In Jona zou dan gewerkt hebben wat later vooral in de Farizeeën was: het heil is niet alleen uít, maar ook vóór de Joden; het joodse volk is tot in eeuwigheid het enige uitverkoren volk uit alle volkeren der aarde enz. En die gedachte zou dan juist in dit boek worden bestreden. Jona zou dus Gods verbond en belofte en heil „heilig", dat is: afgezonderd, willen houden en niet „gemeen" maken.

Wij zijn van oordeel, dat het bewijs voor dergelijke constructieve redeneringen in de Schriften niet is te vinden. Wij wijzen daartegenover op het navolgende.

a. Er is geen zekerheid, zelfs niet een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, wanneer het boek Jona is geschreven. Het is een boek, dat geen profetieën *van* maar een verhaal *over* Jona bevat. Daarom ligt het voor de hand te onderstellen, dat niet Jona, maar een ander het heeft geschreven. Doch het is niet meer dan een onderstelling. Evenzo is het niet te bewijzen, dat het boek dateert uit de tijd na de ballingschap, gelijk men tegenwoordig in de oudtestamentische vakwetenschap haast algemeen aanneemt. Vandaar dat de bovengenoemde constructie, dat het bestrijdt het particularisme en exclusivisme der Joden, metterdaad niet méér dan constructie is, daar het bewijs in de Schrift ervoor ontbreekt.

b. Bovendien moeten wij ook met het toedichten van particularisme en exclusivisme aan de Joden in de tijd na de ballingschap en in de periode van het Nieuwe Testament, voorzichtig zijn. Juist in Jezus' dagen maakten de Joden nogal werk van de „zending"! Vergelijk b.v. Mattheüs 23 : 15: „Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij trekt zee en land rond, om één bekeerling te maken....". Particularisme en missiewerkzaamheid sloten dus elkaar niet uit!

c. Wat alles afdoet: in de Schrift ontbreekt elk spoor van bewijs, dat Jona „particularistisch" was. Want daarvoor kan men toch niet Jona 4 : 2 bijbrengen. Daar geeft Jona zelf de reden op, waarom hij de opdracht eerst weigerde uit te voeren. En dat dienen we ernstig te nemen, dus als de werkelijke verklaring van zijn vlucht. En die verklaring komt hierop neer, dat volgens Jona de HERE barmhartig is zonder rechtvaardig te zijn. Ja, hij verwijt in feite de HERE, dat Die *te* barmhartig, *te* genadig, *te* lankmoedig, *te* goedertieren is en al te gauw berouw heeft over Zijn bedreiging met het oordeel. Zodat Jona voor het „beroep" naar Ninevé bedankt om de volgende reden: Jona ijvert voor de HERE, Zijn God, voor Diens naam en eer, voor Diens volk en kerk, en nu zou gaan preken in Ninevé betekenen, dat Jona eraan zou medewerken, dat de goddeloze Assyriërs, wanneer zij tekenen van berouw en bekering toonden, zouden worden gespaard, en dan zouden ze later toch tegen Israël, Gods volk en kerk, opkomen. Dat kan nader worden uitgelegd. Reeds tientallen jaren hebben de Assyriërs hun gruweldaden onder de volkeren bedreven. Ze waren wreed en bloeddorstig zonder weerga. Kan nu de HERE het met Zijn rechtvaardigheid overeenbrengen ze nog langer te sparen? Móét Hij ze niet straffen? Hij zou Zich Zijn eer en roem als de God der ganse aarde straffeloos laten ontroven? Spaart Hij ze, dan is Hij

te genadig. Jona wilde als profeet en dies ijveraar voor de naam en de eer des HEREN de HERE tegen Zichzelf in bescherming nemen. En wat zou een eventuele „bekering" der Ninevieten betekenen? Even bang voor het oordeel! En dan straks weer even vrolijk het oude zondeleventje voortzetten! Volgens Jona moest de HERE Ninevé ten voorbeeld stellen van Zijn straffende en wrekende gerechtigheid in de volkerenwereld. De HERE moest laten zien, dat Zijn geduld ook uitgeput kan raken. Bovendien: wordt Assyrië gespaard, dan zal het straks, zijn inzinking te boven gekomen, weer de gehele volkerenwereld beroeren en ook Israël overstromen. Want Israëls afval van de God des verbonds moet eens worden gestraft. Moet dan Assyrië tuchtroede in Gods hand zijn om Zijn eigen volk te slaan? Voor Jona een onuitstaanbare gedachte. En moet dan Jona zelf meewerken aan de toebereiding van Ninevé als tuchtroede voor eigen volk? Moeten niet al Gods vijanden omkomen?

Het is volkomen waar, dat Jona ijvert voor zijn God zonder geloofsverstand. Hij wilde wijzer zijn dan God. En hij had geen oog voor de schone harmonie tussen barmhartigheid en rechtvaardigheid in God, Die eenvoudig is, zodat nooit de éne deugd kan strijden tegen de andere. Maar op grond van Jona's eigen woorden en in het licht van de historische situatie, gelijk ons die boven bleek, kunnen wij haast niet denken aan particularisme, zoals dat zoëven werd aangeduid, maar dienen wij veeleer in bovengenoemde richting te gaan. Er is een enorm conflict geweest in de profetenziel van Jona. En dat conflict is vooral hierdoor ontstaan, dat hij zijn God niet verstond naar Zijn openbaring. Dat is blijkens de eigen woorden van Jona wel de hoofdoorzaak. En het *gevolg* van het niet zien van de harmonie tussen rechtvaardigheid en barmhartigheid in God is dan, dat Jona de souvereine God niet wil vrijlaten, wanneer Die een laatste waarschuwing wil doen uitgaan tot „de wereld" om „bekering" te werken. Hij had zich over Gods lankmoedigheid dienen te verblijden, want die komt als lankmoedigheid over „de wereld" toch altijd ook de kerk ten goede, ook al zien wij dat niet dadelijk en duidelijk voor ogen.

d. En wanneer men het boek Jona en met name de opdracht om in Ninevé te prediken wil zien als „zendings"-prediking (bij uitstek), dan moet de tekst van de opdracht en de prediking, zoals die in dit boek wordt aangegeven, duidelijk maken, dat Jona's prediking uitzonderlijk *oordeelsdreiging* was. We lezen niet, dat Jona moest prediken de God des verbonds en de verbondsbeloften en het messiaanse heil. Het is immers zó, dat de HERE aan de Ninevieten, aan Assyrië, als de grootste wereldmacht van die dagen, laat verkondigen, dat Hij haar gruwelijke zonden zal straffen, wanneer zij daarvan niet terugkomen. Zijn straffende ge-

rechtigheid des verbonds staat op de voorgrond. De HERE wilde aan de Assyriërs bewijzen, dat Hij alléén de Schepper en God der gànse aarde is, de HERE boven àlle goden! En wanneer dat in het raam van die tijd wordt gezien, is dat een geweldige zaak. Want elk heidens volk had zijn eigen god of goden. Zo dachten de Assyriërs: Onze volksgod heeft ons groot en sterk gemaakt, hij is sterker dan de goden van alle andere volken (vergelijk voor dergelijke redenering en voor zodanig „geloof" 2 Kronieken 32 : 13, 14). Elke volksgod heeft zijn eigen machtsgebied en buiten dat gebied invloed noch macht. En nu moest Jona gaan zeggen, dat de HERE, de Verbondsgod van dat in assyrische ogen kleine en onbeduidende volkje Israël, de God der ganse aarde en de HERE boven alle goden is. Die gedachte komt in de Schrift telkens weer tot uitdrukking, vergelijk Exodus 15 : 11; 18 : 11; Deut. 10 : 17; Jozua 22 : 22; 1 Kronieken 16 : 25; 2 Kron. 2 : 5; Ps. 50 : 1; 86 : 8; 95 : 3; 96 : 4; 135 : 5; 136 : 2; Daniël 2 : 47. En nu hadden de Assyriërs, voortgekomen uit de verbondstent van Noach (Genesis 10 : 22), wel van hun kant het verbond verbroken, maar de HERE houdt het verbond altijd, zodat de Assyriërs vanwege hun afval onder de bedreiging en het oordeel des verbonds lagen, wat ook inhoudt, dat de HERE aan hun zonden en gruwelen in Zijn wereld paal en perk, grens en maat stelde. En wanneer de grens wordt overschreden en de maat vol wordt, dan straft de HERE de zonden overeenkomstig de bedreiging des verbonds. Vandaar dat Hij Jona opdracht geeft die wraak des verbonds aan te kondigen. Komt er dan bekering, dan is de HERE barmhartig, om het oordeel uit te stellen. Zelfs bij een niet-„zaligmakende" bekering als in Ninevé (wij lezen immers niet dat er een gemeente ontstaan is!), is de HERE lankmoedig en gaarne vergevende. Op deze wijze is er ook een „prediking" van de opdracht en van de „bekering" der Ninevieten tot het afvallige Noord-Israël uitgegaan: Wanneer de HERE heidenen, als die alleen hun ergste zonden wegdoen, spaart in Zijn ontferming, hoeveel te meer zal Hij dan niet Zijn eigen volk en kinderen sparen en genadig zijn, wanneer ze tot Hem terugkeren! Als de HERE zó genadig heidenen behandelt, hoe zal Hij dan niet veelméér Zijn eigen kinderen zeer genadig behandelen! En daar die zaak van ontferming over Ninevé vast wel in Israël bekend geworden is, heeft de HERE daardoor ook Zijn volk tot jaloersheid op Zijn barmhartigheid en tot bekering willen wekken. Vandaar dat Christus volgens Lucas 11 : 32 tot de Joden van Zijn dagen zeide: De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen, want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona, en zie, méér dan Jona is hier! De Ninevieten hebben de Israëlieten van hun

dagen beschaamd. Want laatstgenoemden bekeerden zich niet op de prediking van zovele profeten Gods.

e. De prediking van Jona is dan ook niet te typeren als „zendings"-prediking, gelijk wij die verstaan. Het was toen nog niet de tijd van pinksteren. Het was de periode, waarin de HERE alleen aan Israël Zijn verbondsgeheimen openbaarde (Ps. 147 : 19, 20), terwijl Hij de overige volken op hun eigen wegen liet gaan, ook het assyrische volk (Hand. 14 : 16). Wat evenwel niet uitsloot, dat wel *enkelingen* tot het heil des verbonds konden komen (b.v. Ruth, Rachab).

§ 5. *Christus en Jona.*

Er is een bijzondere betrekking tussen Christus en Jona. Want de Here Christus heeft zelf gezegd, dat Jona in zijn ambt tot een teken werd gesteld. De gegevens zijn de volgende: Mattheüs 12 : 39 en 40 lezen wij: „Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten". En in Lucas 11 : 29, 30: „Dit geslacht is een boos geslacht. Het begeert een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona. Want gelijk Jona voor de Ninevieten ten teken is geworden, zo zal ook de Zoon des mensen het zijn voor dit geslacht".

In Mattheüs 12 heeft „teken" de betekenis van: *voor*-teken van een komende gebeurtenis. Jona's verblijf in de vis was een werkelijke uitbeelding van en een heenwijzing naar Christus' vertoeven in het graf. Jona's verblijf in de vis was als feit een teken, dat heenwees naar de be-teken-de zaak, Christus' begraven-zijn. Het teken is altijd minder dan de be-teken-de zaak. Het teken ontleent zijn bestaan en kracht en waarde alleen aan de betekende zaak, welke betekende zaak in tijdsorde later komt. Jona moest dus terwille van de Christus eeuwen tevoren door zijn driedaags verblijf in de vis Christus' driedaags verblijf in het graf voor-beelden en uit-beelden.

In Lucas 11 betekent „teken": *waarschuwings*-teken. Als prediker van Gods straffende en wrekende gerechtigheid kwam Jona de Ninevieten van Godswege waarschuwen: Nog veertig dagen en Ninevé wordt onderstboven gekeerd! (Jona 3 : 4) Jona deed geen wonderen, neen, hij preekte alleen, en die prediking was teken, waarschuwingsteken. De Here Christus zegt in Lucas 11: Ik doe hier ook geen wonderen, Ik preek alleen, en die prediking is waarschuwingsteken. En: zie, méér dan Jona is hier!

Christus' prediking is daarom ook méér dan die van Jona, juist in haar gerichtsaankondiging. Want wie de Christus verwerpt zal voor eeuwig omkomen. Ook hier is het teken minder dan de be-teken-de zaak.

Bovendien is Jona in zijn profetisch ambt ook type van de Here Christus. Niet elke gelovige in het Oude Testament is type van Christus. Alleen de ambtsdragers zijn dat: profeten, priesters en koningen. Verder: Adam (Rom. 5 : 14), Mozes als middelaar (Gal. 3 : 19 en andere plaatsen), de richters (Jes. 11 : 4; Ps. 67 : 5), het Davidisch koningschap (Ps. 2 : 6; 72), Melchizedek de priesterkoning (Ps. 110; Hebr. 7), Eljakim de sleuteldrager (Jes. 22 : 22 en volgende). Elke ambtsdrager onder de oudtestamentische bedeling had de plicht om ambtshalve een afbeelding, een afdruk, van de Here Christus in Diens ambtsbediening te zijn. Dus een klein „figuurtje" van de Christus. En de Laatstgenoemde was daarbij het model, naar welk model Hij Zijn kleine knechten „sloeg", modelleerde en boetseerde. Deze ambtsdragers moesten zich derhalve in hun ambtelijke bediening richten naar de komende Christus. Dat wil zeggen: in hun trouw en gehoorzaamheid bij de ambtelijke bediening. Ze zijn in de oudtestamentische kerk de vertegenwoordigers en plaatsvervangers van de Grote Ambtsdrager Christus. In hen wil Hij ambtelijk gestalte aannemen, Zich om zo te zeggen afspiegelen en zichtbaar maken. Het is dus niet zó, dat de Christus later moest beantwoorden aan en overeenkomen met Zijn oudtestamentische typen, maar juist omgekeerd: het type moest beantwoorden aan de Christus als zijn model.

Jona moest nu speciaal het profetische werk van de Here Christus tevoren afbeelden. Jona wordt geroepen het oordeelswoord des verbonds aan de heidenen te brengen. Daarin diende hij een deel der messiaanse opdracht, want Jezus Christus, de grote Knecht des HEREN, zou aan de volken het recht des verbonds openbaren (Jes. 42 : 1). En de aanvankelijke ongehoorzaamheid van Jona om aan de ambtelijke opdracht te voldoen, belet de HERE niet om hem tot teken en type van de Messias te stellen. Jona werd teken en type tegen wil en dank.

§ 6. *De Zelfopenbaring Gods in het boek Jona.*

Het boek Jona is gelijk alle andere boeken der Schrift een boek van de Zelfopenbaring Gods. Daarvan kan op grond van het bovenstaande de volgende samenvatting worden geboden.

a. Hetgeen in het boek Jona wordt verhaald behoort tot de tijd van het Oude Testament of verbond, in welke tijd de HERE alleen aan Israël Zijn verbondsgeheimen openbaarde (Ps. 147 : 19, 20), terwijl

Hij de overige volken op hun eigen wegen liet gaan, ook het assyrische volk (Hand. 14 : 16).

b. Over dat assyrische volk, uit de verbondstent van Noach voortgekomen (Gen. 10 : 22), handhaafde de HERE van Zijn kant het verbond, ofschoon de Assyriërs het hadden verbroken, zodat zij vanwege hun afval onder de bedreiging en het oordeel des verbonds lagen, wat ook inhoudt, dat de HERE aan hun zonden en gruwelen in Zijn wereld een grens en maat stelde.

c. Jona, de ambtsdrager der kerk, wordt nu geroepen om aan Ninevé te verkondigen, dat de maat van haar zonde vol is voor God, Die de God der ganse aarde is en de God boven àlle goden, zodat, tenzij het zich bekeert, Ninevé zal omgekeerd worden.

d. De profeet Jona, geroepen om teken en type van de Here Christus te zijn, is echter ten einde toe onwillig, wat echter de almachtige God niet belet, hem tot deze dienst ten einde toe te gebruiken en hem in die dienst tot teken en type van de Messias te stellen.

e. Wanneer de oordeelsprediking van Jona de Ninevieten tot „bekering" leidt, wordt daarin het verbondsrecht van de God der ganse aarde erkend, en bewijst de HERE Zijn sparende barmhartigheid aan Ninevé. En Hij doet dat ook om Zijn eigen afvallig volk tot jaloersheid op die barmhartigheid en tot bekering te wekken. En het vervolg van de geschiedenis bewijst, dat Hij dan de „wereld" kan sparen, om later de afvallige kerk met die „wereld" te tuchtigen, want de Assyriërs hebben later Samaria verwoest.

f. In het boek Jona predikt de Zichzelf openbarende God derhalve, dat Hij over kerk en wereld beide de God des verbonds, van belofte en bedreiging, is en blijft, opdat alle vlees vreze voor Zijn aangezicht en Hem zoeke in Jezus Christus, de Méérdere van Jona.

DEEL I.

DE OPDRACHT DES HEREN ONTVLUCHT. 1 : 1-16.

a. *De opdracht des HEREN verleend.* 1 : 1,2.

1 : 1 Het volgende is het verhaal van een episode uit het leven van de profeet Jona, de zoon van Amittai. Deze Jona was geboortig uit Gath-Hefer, dat lag ten Noord-Oosten van Nazareth, in het stamgebied van Zebulon, in het Tienstammenrijk.

De profeet Jona leefde tijdens de regering van koning Jerobeam II. Aan die koning mocht Jona eens in opdracht van de HERE toezeggen, dat hij, door Aram [1]) terug te dringen en terug te slaan, de grenzen van het oude Israelietische rijksgebied zou herstellen. Koning Jerobeam veroverde dan ook het gebied, dat onder koning David en koning Salomo tot het rijk had behoord, vanaf de heerweg van Hamath in het Noorden tot aan de Dode Zee in het Zuiden [2]).

Leverde toen het Nabije Oosten geen direct gevaar meer op, anders stond het met het Verre Oosten: Assyrië was het opdringende wereldrijk met een ontzagwekkende militaire overmacht. Wie Assyrië zei, die dacht aan gevaar en aan oorlog [3]).

In de eerste regeringstijd van koning Jerobeam II kwam er nu een opdracht des HEREN tot Jona, om in de

---

1) Aram is de oudtestamentische naam voor Syrië.
2) Vergelijk 2 Koningen 14 : 23-25.
3) In de tijd van koning Achab had het Tienstammenrijk reeds deel uitgemaakt van een militaire coalitie van twaalf koningen tegen Assyrië, welke coalitie bij Karkar werd verslagen.

grootste stad van Assyrië [1]), in Ninevé, te gaan prediken.
2 De HERE zeide tot hem: „Maak u op, Jona, en ga naar Ninevé, de grote stad in het Assyrische Rijk. Wanneer gij daar gekomen zijt, moet gij tegen die stad uitroepen, dat haar ontstellend vele en grote boosheid zulk een ten hemel schreiende zonde is, dat Ik, de God der ganse aarde, aan Wie ieder mens rekenschap van zijn doen en laten schuldig is, die ongerechtigheid voortdurend voor ogen heb en niet langer kan verdragen. De maat van haar gruwelijke ongerechtigheid is vol. Wanneer gij daar in Ninevé aangekomen zijt, zal ik nader zeggen, wat gij allemaal tegen de Ninevieten zult hebben te prediken".

b. *De opdracht des HEREN verworpen.* 1 : 3.

1 : 3 Nadat Jona die opdracht des HEREN had aangehoord, begon hij, in plaats van dadelijk te gehoorzamen, die opdracht eens nader te overwegen [2]). Hij herinnerde zich in de Schriftrollen gelezen te hebben, dat de HERE God van Zichzelf tot Mozes zeide, dat Hij barmhartig en genadig en lankmoedig en groot van goedertierenheid en trouw is, Die wèl de schuldige zeker niet onschuldig houdt en de ongerechtigheid der vaderen bezoekt aan de kinderen en kindskinderen, aan het derde en vierde geslacht, maar ook ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft [3]).

Jona overlegde toen bij zichzelf, dat het helemaal

---

[1]) Door sommige verklaarders wordt het Ninevé uit Jona's dagen al aangemerkt als de hoofdstad van Assyrië, wat evenwel niet juist is. Tot ongeveer 1300 vóór Chr. was Assur dat en daarna werd het Kalach, vervolgens Sargonsburg, welke stad door Sargon II (722—705 vóór Chr.) als nieuwe residentiestad werd gebouwd. De opvolger van Sargon II, de grote Sanherib (705—681 vóór Chr.), verhief Ninevé tot hoofdstad. Dus driekwart eeuw na Jona's optreden werd Ninevé de hoofdstad. Wel was er reeds lang een koninklijk paleis, zodat de stad als tweede residentiestad, of liever: als hofstad, naast de hoofdstad fungeerde (vergelijk bij ons: Amsterdam de hoofdstad en 's-Gravenhage de hofstad).

[2]) Vergelijk 4 : 2, waar blijkt, dat Jona de opdracht eerst heeft overwogen!

[3]) Blijkens 4 : 2 had Jona toen Exodus 34 : 6, 7 voor en in de geest! Zie nader de paraphrase van 4 : 2.

niet zeker was, dat de HERE vast en onveranderlijk had besloten Ninevé te verdelgen [1]). Want het feit, dat hij opdracht kreeg om in die stad te gaan spreken, kon inhouden, dat op die prediking bekering zou volgen. Prediking is immers altijd nog een laatste waarschuwing. Jona herinnerde zich ook in de Schriftrollen gelezen te hebben, dat de HERE, als Hij vast besloten was tot omkering, dan niet meer liet prediken, zoals het geval was met Sodom en Gomorra [2]). En hij kon er niet aan denken, dat die Ninevieten, die, omdat zij Assyriërs waren, als beestmensen in de wereld bekend stonden, nog gespaard zouden worden voor het oordeel Gods. Waren die Assyriërs niet de aartsvijanden van Israël, het volk van Gods verbond? Zou de HERE dan voor die wereld der goddelozen te barmhartig zijn, niet ten bate maar ten koste van Zijn kerk? Zou dan Gods rechtvaardigheid als oordeel over de zonde door Zijn lankmoedigheid en barmhartigheid ten onder gehouden worden?

Na een en ander zich ingedacht en overwogen te hebben, kwam Jona tot de slotsom, dat hij die opdracht des HEREN moest weigeren en verwerpen. Want hij achtte het schadelijk en smadelijk voor de naam en de eer des HEREN de Ninevieten nog een kans op bekering en behoud te helpen geven.

c. *De opdracht des HEREN ontvlucht.* 1 : 3.

1 : 3 Jona maakte dan toebereidselen om van het aangezicht des HEREN weg te vluchten. Daarbij overwoog hij

---

[1]) 1 : 2b laat tweeërlei vertaling toe. Als eerste vertaling is mogelijk: „en roep tegen haar uit, dat haar boosheid is opgestegen voor Mijn aangezicht". Dan zou de prediking een waarschuwing zijn, maar geen aankondiging van een vastbesloten oordeel. De tweede vertaling kan zijn: „en predik tegen haar, omdat haar boosheid is opgestegen voor Mijn aangezicht". Dan ware de prediking aankondiging van het onveranderlijk vonnis en oordeel. De Statenvertaling en de Nieuwe Vertaling (van het Ned. Bijbelgenootschap) kozen blijkbaar voor de laatste opvatting. Maar omdat, gezien het vervolg, Jona's prediking inderdaad als waarschuwing en niet als aankondiging van een onveranderlijk vonnis en oordeel is bedoeld, heeft de eerstgenoemde opvatting en verklaring veel voor zich.

[2]) Vergelijk Genesis 18 : 16 v.v. en 19 : 1 v.v.

zover mogelijk naar het Westen te gaan. Wanneer hij bijvoorbeeld in Spanje kon komen, kon de HERE hem zeker niet in Ninevé gebruiken. Daarom snelde hij naar Jafo[1]), de haven aan de Middellandse Zee, die een levendig handelsverkeer met het Westen, met name Spanje, onderhield. Aan de kade zocht hij naar een schip, dat zover mogelijk naar het Westen zou gaan. En hij vond toen een grote boot, die gereed lag om naar Tarsis, een Phoenicische kolonie aan de Guadalquivir in Spanje, te varen. Hij klampte de kapitein van die „Verre-Westvaarder" aan en vertelde hem zo terloops, dat hij zijn God wilde ontvluchten, daar hij met Hem niet meer te maken wilde hebben[2]). De kapitein echter schonk aan die mededeling weinig aandacht en bleek wel genegen hem als passagier mede te nemen. Jona betaalde de passage volgens het bij die onderneming geldende tarief[3]). Toen het ogenblik van vertrek gekomen was, ging Jona met de bemanning aan boord, om de zeereis naar Tarsis te ondernemen. Nadat de trossen waren losgegooid en de zeilen gehesen en het schip het ruime sop had gekozen, werd Jona wel rustig en ging onder in het schip zich te slapen leggen, daar hij dodelijk vermoeid was van de lange tocht naar de haven en van de spanning van zijn felle weerstand tegen de opdracht des HEREN.

d. *De opdracht des HEREN acuut.* 1 : 4-8.

1 : 4 Toen echter de boot een eind op zee was, betrok de lucht en kwamen donkere en dreigende wolkengevaarten overdrijven, gepaard gaande met harde wind, welke in zeer korte tijd in kracht aangroeide tot een storm. Want de HERE, vertoornd dat Jona Hem trachtte te ontvluch-

---

1) Jafo is de oudtestamentische naam voor het nieuwtestamentische Joppe en het tegenwoordige Jaffa, de oude zeestad aan de Middellandse Zee.

2) Zie de aantekening bij 1 : 10b.

3) In de grondtekst staat: „En hij betaalde haar vracht". Dat kan betekenen: hij betaalde de passage naar het geldend tarief, of: hij betaalde de volledige vracht van het gehele schip, wat dan inhoudt, dat Jona in zijn baast om weg te komen het schip voor zich alleen huurde. Het eerste lijkt echter aannemelijker dan het tweede, ofschoon het feit, dat Jona de enige passagier is, voor het tweede zou kunnen pleiten.

ten, slingerde plotseling een hevige wind op de zee, zodat er een zware storm ontstond. De HERE greep met haast in, om Jona Zijn tegenwoordigheid en almacht te doen ondervinden. De storm werd zó hevig, dat het schip dreigde stukgebeukt te worden door de zware golven, welke over het schip begonnen te slaan.

5 De schepelingen werden dan ook erg bang en hadden een schipbreuk voor ogen. In hun benauwdheid begonnen ze ieder tot zijn god te roepen om hulp [1]). Ondertussen deden ze wat ze konden om het schip lichter te maken en zodoende de diepgang te verminderen, wat het gevaar van schipbreuk moest verminderen. De tuigage en wat er aan ballast aan boord was werd daarom zo gauw het kon in zee geworpen.

Jona was echter aan dek niet te zien. Hij was in het ruim van het schip in zulk een diepe slaap gevallen, dat hij als in een toestand van verdoving door narcose verkeerde. Het geraas van de storm en de hevige consternatie aan dek vermochten niet hem te wekken.

6 Daar de scheepsbemanning er zich al over verwonderde, dat hun passagier zich niet aan dek vertoonde, ging de gezagvoerder hem zoeken en hij vond hem in het ruim, slapende alsof er niets aan de hand was. Hij porde hem wakker en zei: „Hoe is het mogelijk, dat gij in zulk noodweer hier zo vast kunt liggen slapen! We staan op het punt met man en muis te vergaan! Kom dadelijk overeind! En roep terstond tot uw god om hulp! Wij hebben ieder onze goden al aangeroepen, maar ze hebben ons nog niet geholpen. Misschien zal uw god aan ons willen denken om ons te sparen, opdat wij toch niet vergaan. Het is mogelijk, dat uw god machtig genoeg is om deze orkaan tot bedaren te brengen".

7 Doch hoe vurig de schepelingen ook baden en hoe hard ze ook werkten, het was toch alles tevergeefs. De storm nam in kracht nog steeds toe. Vandaar dat ze tot de overtuiging kwamen, dat zulk een noodweer in het zomer-

---

[1]) De bemanning van grote schepen bestond vaak uit matrozen van verschillend ras en volk (gelijk ook nu wel het geval is), zodat ieder eigen godsdienst en dies eigen god had.

seizoen niet anders kon zijn dan de wraakneming van een of andere godheid op één van de opvarenden. Het enige wat naar hun mening hun te doen stond was uit te vorsen, wie van hen dan de schuldige zou kunnen zijn.

Dientengevolge zeiden ze tot elkaar: „Voorwaarts! Laat ons het lot werpen, opdat we te weten mogen komen, door wiens schuld ons dit onheil overkomt".

Jona hield zich echter stil. Toen daarna de schijfjes [1]), die verschillend gemerkt waren, geworpen werden, was het Jona, die als de schuldige werd aangewezen.

8 Vanzelfsprekend bestormden toen de schepelingen in angstige bezorgdheid Jona met allerlei vragen. Ze zeiden: „Nu moet gij ons mededelen, wat er met u aan de hand is [2]). Vertel ons wat uw beroep is. Zeg ons vanwaar gij komt en in welk land gij thuishoort en tot welk volk gij behoort". Deze vragen moesten de inleiding vormen op de vraag, waarop het aankwam: „Wat hebt gij gedaan?" Want de zeelui wilden achter de misdaad komen, daar anders ook het middel niet kon worden gevonden, om zo mogelijk de beledigde god te verzoenen en zichzelf te redden.

e. *De opdracht des HEREN bekend.* 1 : 9, 10.

1 : 9 Jona ging daarna zonder terughouding de door hen gestelde vragen beantwoorden. Hij zei: „Ik ben van geboorte een Hebreeër [3]). En ik vereer de God

---

[1]) Het lot werpen teneinde een schuldige aan te wijzen geschiedde in verschillende vormen. Meestal werden witte en zwarte steentjes of schijven gebruikt, welke gemerkt waren. Ook werden wel pijlen of stokken gebezigd, voor verschillende doeleinden, vergelijk Ezechiël 21 : 23 v.v. en Hosea 4 : 12. De loten werden getrokken uit een vaas, of uit de plooien van een mantel (Spreuken 16 : 33), vanwaar de uitdrukking komt: het lot komt er uit (Numeri 33 : 54), of: het lot valt, zoals hier in vs 7.

[2]) De eerste vraag in dit vers: „om wiens wil ons dit onheil overkomt", ontbreekt in sommige Hebreeuwse handschriften. Gezien het verband is het ook wel mogelijk, dat die vraag vanuit vs 7 als een latere toevoeging bij vs 8 is gekomen.

[3]) Tegenover vreemden plachten de Israëlieten zich Hebreeërs te noemen (vergelijk Paulus nog in Filippenzen 3 : 5). Hebreeër is van wijder omvang dan Israëliet; het is een terugwijzing naar een grotere groep, waartoe Abraham behoorde als afstammeling van Heber, Gen. 11 : 14; derhalve: alle Israëlieten

Jahwèh [1]), de God van hemel en aarde. Ik vereer die God, Die de zee en het droge heeft gemaakt".

Uit deze laatste woorden begrepen de schepelingen dadelijk, dat Jona daarmede wilde aangeven: De God, Die de zee gemaakt heeft, waarop ik vlucht, en het vasteland, dat ik ontvlucht, is de God, Die in Zijn toorn de zee zo heeft opgezweept en deze orkaan heeft veroorzaakt.

10 En die bekentenis maakte de angst van de kapitein en diens matrozen nog groter, daar ze toen opeens beseften, dat zij onder de woedende machtsopenbaring van de voor hen vreemde en onbekende God van Jona waren geraakt! En toen herinnerden zij zich ook, dat Jona hun op de kade van Jafo al verteld had, dat hij voor zijn God op de vlucht was [2]). Waarom ze als uit één mond riepen: „Maar wat hebt gij dan toch gedaan met uw god te ontvluchten? Want gij wist toch, dat uw god overal tegenwoordig is en dat gij door uw ontvluchten zijn toorn gaande maakt?"

f. *De opdracht des HEREN geboet.* 1 : 11-16.

1 : 11 Daar Jona het beste kon weten, wat gedaan moest worden om de toorn van zijn God te stillen, vroegen de scheepslui hem, wat er met hem, die toch de schuldige bleek te zijn, dan moest gebeuren: „Wat moeten wij nu met u aanvangen? Wat moeten wij met u doen, opdat de zee zal ophouden tegen ons te woeden? Want gij ziet het, dat er beslist wat gedaan moet worden: de zee wordt hoe langer hoe onstuimiger".

12 Daar Jona toen inzag, dat hij aansprakelijk was voor

---

waren wel Hebreeërs, maar niet alle Hebreeërs ook Israëlieten. Wellicht worden bijv. in 1 Samuël 14 : 21 niet-israëlietische Hebreeërs bedoeld.

[1]) Het is goed hier de naam Jahwèh in vertaling en paraphrase te behouden, daar Jona de naam van zijn God noemt ter onderscheiding van de namen der andere goden, der afgoden.

[2]) De vraag: „Wat hebt gij gedaan?" heeft de betekenis van: „Hoe hebt gij dat toch kunnen doen (namelijk: ontvluchten)?" of: „Waarom hebt gij dat gedaan?", zodat dan de mededeling in het tweede gedeelte van dit vers logisch aansluit („want die mannen enz."). Het is waarschijnlijker, dat Jona deze mededeling gedaan heeft op de kade van Jafo dan na het vs 9 medegedeelde, zoals sommige uitleggers willen aannemen. De bemanning zal er toen niet zoveel aandacht aan besteed hebben, omdat naar echt heidens geloof de macht der goden beperkt was tot hun speciaal gebied.

de dreigende ramp en er aan zijn God geen ontkomen was en hij toch het onderspit zou moeten delven, antwoordde hij: „Er is geen andere mogelijkheid voor mij en voor u dan deze, dat gij mij opneemt en in zee werpt. Als gij dat doet ben ik er zeker van, dat de zee zal ophouden tegen u tekeer te gaan. Want ik weet, dat het enkel en alleen mijn schuld is, dat deze zware storm tegen u is losgebroken".

13 Ofschoon Jona aanbood zichzelf voor hen op te offeren, konden de zeelui er niet toe komen dat dadelijk te doen. Ze besloten nog een laatste poging te wagen, Jona's leven van de verdrinkingsdood te redden. Want ze vreesden zelf een grote schuld op zich te laden, als zij de dienaar van de door Jona beledigde God aan de dood zouden prijsgeven.

Ze grepen de roeispanen en trachtten door met vereende kracht te roeien de golven door te breken, om zo een terugkeer van het schip naar het vaste land tot stand te brengen. Ze hadden de gedachte: „Wanneer het ons mocht gelukken dicht aan de kust te komen, dan kunnen wij Jona aan land zetten, en dan is dat wel voldoende om de toorn van Jona's God te doen bedaren. Want dan vervoeren wij hem niet meer en heeft die God van Jona geen reden meer om met Zijn storm ons schip aan te vallen. Is Jona eenmaal aan land, dan kan zijn God verder met hem handelen".

14 Doch hun poging mislukte, omdat de zee gaandeweg nog woester werd. Toen ze dan ook zagen, dat ze er niet tegen op konden, bleef hun niets anders over dan Jona over boord te zetten. Doch voordat ze daartoe overgingen, riepen ze de God van Jona aan: „Ach, Jahwèh [1]), nu wij door U gedwongen worden Uw dienaar aan de zee prijs te geven, leg dan toch daarmede geen onschuldig bloed op ons, zodat Gij ons deze daad als moord zoudt aanrekenen en wij door U daarvoor zouden gestraft worden! Want het heeft toch U behaagd, door het lot hem als schuldige aan te wijzen. En door de storm aldoor in hevigheid te doen toenemen, maakt Gij het voor ons zó,

---

[1]) Ook hier is het goed de naam Jahwèh te behouden, zie verder aantekening 1 bij 1 : 9.

dat wij niet anders meer kunnen, willen wij allen niet vergaan".

15 Nadat zij zich tegenover de God van Jona op die manier hadden verontschuldigd, namen ze Jona op en wierpen hem in zee. En toen geschiedde plotseling het ongehoorde wonder, dat de zee ging kalmeren, ja, na een poosje was ze werkelijk weer geheel stil, alsof er geen razende orkaan had gewoed!

Toen hoefden de schepelingen er niet meer aan te twijfelen: hier was de machtsopenbaring van Jona's God! Het diepste ontzag voor de God, die plotseling storm verwekt en plotseling storm stilt, vervulde hen allen.

16 Het eerste wat ze toen gingen doen was dit, dat zij aan Jona's God een dankoffer gingen brengen, om Hem te vereren. Ze hadden niet veel meer aan boord, doch wat ze nog hadden, een stuk vee, werd geslacht en als offer gebracht. Daarbij legden zij de plechtige gelofte af, dat zij, zodra zij weer aan land zouden zijn, daar nog kostbaarder offers aan zouden toevoegen. Op die wijze hebben de heidense mannen uit dankbaarheid voor de uitredding Jahwèh met offers vereerd.

DEEL II.

DE OPDRACHT DES HEREN VERRIJKT. 1 : 17—2 : 10.

a. *De opdracht des HEREN gehandhaafd.* 1 : 17.

1 : 17 Toen Jona door de scheepsbemanning buiten boord geworpen werd en in de kokende golven terecht kwam, had hij slechts de dood voor ogen. Doch de HERE liet uit pure barmhartigheid Zijn ongehoorzame profeet niet in diens zonde omkomen. Jona's God wilde hem nog gebruiken om Zijn raad te dienen en de eenmaal verleende opdracht te volvoeren. Ja, de ongehoorzaamheid van Jona was voor de HERE geen verhindering hem tot een teken van de komende Christus te stellen. De HERE zou aan Jona een typisch wonder verrichten, welk wonder voorbeeldend zou zijn voor hetgeen de Zoon des mensen na eeuwen zou overkomen. En de HERE wilde ook de prediking van deze profeet in Ninevé stellen tot een voorbeeldend teken van de prediking van de Zoon des mensen aan het kerkgeslacht van Zijn dagen [1]). Daardoor zou de opdracht des HEREN aan Jona worden verrijkt!

Dientengevolge beschikte de HERE in Zijn wondere voorzienigheid een grote vis [2]) om Jona op te slokken. Toen Jona in het woelende en wielende water wegzonk naar de diepte der zee, kwam daar die vis en verzwolg Jona met huid en haar. En in de maag van dat zeemonster

---

1) Vergelijk Mattheüs 12 : 39, 40 en Lucas 11 : 29, 30.

2) In de volksmond is deze grote vis de walvis, doch de Hebreeuwse tekst spreekt van „grote vis" en het Griekse Nieuwe Testament in navolging van de Septuaginta (de Griekse Vertaling van het Oude Testament) heeft het woord „kètos", dat is: groot zeedier. Luther en ook de Statenvertalers hebben hier het woord „walvis" gezet en daarmede hebben zij wel een grote vis in het algemeen bedoeld.

werd Jona door de HERE levend bewaard, bewaard voor ontbinding en vertering. Drie dagen en drie nachten was Jona in het ingewand van die vis het voorwerp van Gods bijzondere voorzienigheid: Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten [1]).

b. *De opdracht des HEREN verdiept.* 2 : 1-9.

2 : 1 Jona was in zijn levende gevangenis in grote benauwdheid. Hij bad tot zijn God en riep in die nood de HERE aan om hulp en uitredding.

Nadat Jona door de vis op het droge was uitgespuwd, heeft hij in een lied uiting gegeven aan zijn dankbaarheid voor de uitredding en daarin ook beschreven, hoe hij in zijn nood, toen hij nog in de buik van het zeedier was, tot God heeft geroepen [2]).

2 De geroepen profeet heeft toen het volgende lied gedicht [3]):

---

[1]) Mattheüs 12 : 40.

[2]) De moeilijkheid met betrekking tot het hier medegedeelde gebed is, dat het enerzijds weergeeft hetgeen Jona in de maag van het zeemonster heeft gebeden, maar aan de andere kant ook als lied uiting geeft aan de dankbaarheid voor de uitredding, dus geen smeekgebed is om redding. Om die reden schijnt de beste opvatting te zijn, dat Jona dat lied heeft vervaardigd na zijn redding en dat hij daarin ook heeft verwerkt en opgenomen wat hij in de buik van de vis heeft gebeden. „En hij zeide" in vs 2 zal dan aldus dienen weergegeven te worden: „en hij heeft later daarvan het volgende gezegd".

[3]) Opvallend is, dat de dankpsalm van Jona woorden en uitdrukkingen bevat, welke herinneren aan en in veel overeenstemmen met woorden en uitdrukkingen in de psalmen. Het volgende overzicht kan dat duidelijk maken.
Vs 2 herinnert met de woorden „Ik riep uit mijn nood (angst) tot de HERE enz" aan psalm 118 : 5; 120 : 1.
Vs 3b is gelijk aan psalm 42 : 8 („al Uw baren en golven slaan over mij heen").
Vs 4a is psalm 31 : 23 („ik ben verbannen uit Uw oog").
Vs 4b is hetzelfde als psalm 42 : 3b („wanneer zal ik komen en voor Gods aangezicht verschijnen?")
Vs 5a heeft veel van psalm 18 : 5 en 69 : 2.
Vs 6a komt in betekenis overeen met psalm 18 : 16.
Vs 6b is bijna gelijk in woorden aan psalm 30 : 4.
Vs 7a herinnert in de woordkeus aan ps. 42 : 5 en 142 : 4.
Vs 8 heeft uit psalm 31 : 7 de uitdrukking „die ijdele nietigheden vereren".

Ik riep uit mijn angst tot de HERE,
tot de God van het verbond en de beloften,
en Hij heeft mij genadig antwoord gegeven!
Uit de schoot van het dodenrijk schreeuwde ik,
want de buik van de vis leek mij het graf,
en Gij hebt naar mijn smeekstem gehoord!
3 Ofschoon mensen mij in de zee wierpen,
wist ik, dat Gij daar Uw hand in hadt:
Gij deed mij komen in het hart der zeeën,
Gij bracht mij midden in de grote wateren.
Daar omringden mij de kokende stromen,
daar was ik omvangen door woelende wateren,
zodat ik van alle menselijke hulp was verstoken.
Al Uw bruisende baren en al Uw hoge golven
sloegen in dat vreselijk uur over mij heen!
4 Toen ik daar wegzonk in de watermassa,
zeide ik in mijn angst en benauwdheid:
Nu ben ik door mijn God en Heer verstoten,
nu ben ik weggestoten uit Zijn gezicht,
zodat er geen ontferming voor mij is!
Hoe zal er voor mij de mogelijkheid zijn [1]),

Vs 9 herinnert in uitdrukkingswijze aan psalm 42 : 5; 116 : 17; 50 : 14, 23; 66 : 13.
Vs 9 heeft de uitdrukking: „het heil (de verlossing) is des HEREN" uit psalm 3 : 9a. Vergelijk ook Klaagl. 3 : 54-56.

Jona's lied is dus een mozaiek van psalmteksten. Hij heeft gegrepen naar woorden van anderen, méér dan dat: naar de geïnspireerde woorden van psalmdichters. Zo is hij ingegaan tot de gemeenschap der kerk in haar lijden en verlossing. Jona zegt het uit in woorden van de Heilige Geest, welke woorden ook daarvoor zijn gegeven. Over ellende en verlossing en dankbaarheid moet niet op individualistische manier worden gesproken, doch de Heilige Geest dient te worden nagesproken.

Merkwaardig is, dat Jona, zovele psalmwoorden aanhalende, met geen woord spreekt over zijn zonde en ongehoorzaamheid en geen woord van schuldbelijdenis wordt aangetroffen! Zondag 45 Heid. Cat. noemt als tweede vereiste voor het gebed, dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht Zijner majesteit verootmoedigen, zoals wij dat in de psalmen telkens weer vinden opgetekend. Was Jona daar blijkbaar nog niet aan toe?

[1]) Schier alle vertalers lezen hier een vraag, door in de grondtekst niet „ak" (= zeker) maar „eek" (= hoe) te lezen, wat ook de oude vertalingen hebben.

om nog weer de schone tempel in Jeruzalem,
waar Hij woont en troont, te aanschouwen?
Hoe zal ik ooit weer de genadige gemeenschap,
welke de HERE daar oefent met Zijn volk,
genieten en Hem daar vereren en loven?
5 Want de wateren sloten zich boven mij toe,
zodat zij mijn leven bedreigden met de dood.
De oceaan met haar onmetelijke diepten
had mij, kleine mens, dodelijk omvangen.
Ik was weggezonken naar de bodem der zee,
waar het zeewier vrij en welig kan groeien.
Dat zeegras slingerde zich om mijn hoofd,
zodat het als een krans was aangebonden.
6 Ik was neergedaald tot de grendels der aarde,
tot de fundamenten van de geweldige gebergten,
die trots oprijzen uit de diepe zeeën,
waar zij met de voeten in rusten.
De grendels van het huis der aarde,
waar de levenden wonen en werken,
waren achter mij vast opgeschoven,
zodat ik, voor altoos van het leven afgesneden,
geen plaats meer had onder die levenden.
Maar toen hebt Gij, o HERE mijn God!
U over mij naar Uw welbehagen ontfermd
en mij uit groeve en graf opgetrokken! [1])
7 Toen mijn ziel in mij versmachtte [2]),
de levensgeest van mij begon te wijken,
en ik bewusteloos dreigde te sterven,
heb ik toch aan de HERE gedacht
en heb ik gebeden tot de God van mijn leven,
en mijn gebed heeft U boven bereikt;
tot U in Uw heilige tempel, in de hemel,

---

[1]) De Statenvertaling heeft: „uit het verderf", terwijl in de Kanttekening staat: „of groef". Hier is inderdaad te vertalen met „groeve" of „kuil", evenals in Job 33 : 18, 30; Ps. 16 : 10; 49 : 10; 55 : 24 en 103 : 4, waar de Statenvertaling ook verderf of verderving heeft. Bedoeld is de groeve als het graf.

[2]) De Statenvertaling heeft: „Toen mijn ziel in mij overstelpt was". Het Hebreeuwse werkwoord betekent: versmachten, zwak of krachteloos worden, bezwijken (zo ook in Ps. 77 : 4; 142 : 4; 143 : 4; 107 : 5). Het wil dus zeggen, dat de levensgeesten van hem gingen wijken, dat is: hij ging sterven.

is mijn laatste smeking om hulp gekomen.
En Gij hebt mijn roepen in de nood verhoord!
8 Zij die nietige afgoden angstvol vereren,
geven hun trouwbetoon aan hun god vaak prijs,
doordat zij hun god voor een andere inruilen [1]).
Want afgodendienaars zijn vaak ondankbaar,
soms hebben ze daar ook wel goede reden voor,
omdat de waardeloze en machteloze afgoden
onmachtig zijn hun vereerders te verlossen,
wanneer nood en benauwdheid hen plagen.
9 Maar ik zal U, de God van mijn hulp,
onder lofgezang offeren en dank bewijzen.
Want Gij hebt mij geholpen, gered en verlost.
De geloften, welke ik in de nood heb gedaan,
zal ik in trouw en in waarheid betalen.
Want van de HERE komt de uitredding,
van Hem alleen is het heil te wachten!

c. *De opdracht des HEREN betekend.* 2 : 10.

2 : 10 Nadat Jona drie dagen en drie nachten in het binnenste van de vis levend bewaard was, werkte de HERE zó op dat dier in, dat het gedwongen werd Jona uit te spuwen. Zonder dat de profeet ook maar enigszins was beschadigd, kwam hij op het vasteland, op het strand aan de kust van

---

[1]) Vers 8 is niet zozeer moeilijk te vertalen als wel niet gemakkelijk te verklaren. Letterlijk biedt de Hebreeuwse tekst: Zij die waardeloze nietsen (= ijdele afgoden) vereren, verlaten (of: geven prijs; laten varen of geven op) hunlieder chèsed. Sommige vertalers vatten „chèsed" op als de god, die wordt vereerd, hetzij daarmede dan wordt bedoeld de HERE (zoals de Nieuwe Vertaling met: „Zij die nietige afgoden dienen, geven Hem prijs, die hun goedertieren is"), hetzij een afgod. In het boekje: „De Nieuwe Vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap", 1952, blz. 40, wordt gezegd, dat van dit vers ook de volgende vertaling mogelijk is: „Zij die nietige afgoden dienen, verlaten (vergeten) de hun bewezen goedertierenheid". Het komt ons voor, dat het dichtst bij de gegeven tekst aansluit, chèsed op te vatten als het trouwbetoon, dat afgodendienaars aan hun afgod bewijzen, als de bestendige verering, welke zij aan hun afgod in gemeenschapsbeleving toebrengen, omdat er juist staat: *hùn* chèsed. Bedoeld is dan, dat zij zich tegenover hun goden vaak ondankbaar betonen, waarvoor zij soms ook wel reden hebben, omdat afgoden onmachtig zijn in tijd van nood te helpen en te verlossen. Zie voor de betekenis van chèsed en de vertaling met „trouwbetoon" de aantekening bij Micha 6 : 8.

Kanaän te liggen. Hij was uit de ellende van zijn levend graf verlost en daardoor had de HERE aan de opdracht van Jona een typisch teken verbonden, dat door de verrijzenis van Christus uit de doden volkomen vervuld zou worden. Jona's driedaags verblijf in de vis en zijn terugkeer tot het leven was een voorafbeeldend teken van Christus' driedaags verblijf in het graf en van Zijn opstanding ten leven. Daarin mocht de profeet een klein „figuurtje" van de hoogste Profeet en Leraar zijn. Want Deze wilde van Zijn ambtswerk in hetgeen Jona overkwam iets afspiegelen en zichtbaar maken. Zodat de Christus het „model" van Jona was.

DEEL III.

DE OPDRACHT DES HEREN VERVULD. 3 : 1-10.

a. *De opdracht des HEREN vernieuwd.* 3 : 1, 2.

3 : 1 Nadat Jona aan land gekomen was, kwam de openbaring des HEREN voor de tweede maal tot hem. Want de HERE wilde, dat Zijn profeet de eens gegeven opdracht zou uitvoeren en hij gehoorzaamheid zou leren uit hetgeen hij had geleden.

2 De HERE zeide dan tot hem: „Maak u op en aanvaard de reis naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar de prediking, welke Ik u in de mond zal leggen, wanneer gij daar zult gearriveerd zijn". Evenals de eerste keer werd ook nu Jona strikt gebonden aan wat de HERE hem zou openbaren en bekend maken als het Woord des HEREN aan Ninevé.

b. *De opdracht des HEREN volvoerd.* 3 : 3, 4.

3 : 3 Zonder enige tegenwerping te maken en zonder enige poging te doen, om aan de vernieuwde opdracht te ontkomen, maakte Jona zich reisvaardig en ondernam hij de tocht naar het Verre Oosten. Daarin gehoorzaamde hij stipt het bevel des HEREN.

De stad Ninevé was toentertijd een grote stad voor God. Zodat zij zelfs naar Gods maatstaf een geweldig grote stad was. En dat blijkt wel hieruit, dat er drie dagen mee gemoeid waren om de stad in alle richtingen te doorkruisen. Want de middellijn van de stad was een dagreis lang. In de dagen van koning Sanherib was haar oppervlakte niet minder dan zeshonderd en vier en zestig hectaren, haar lengte vijf kilometer, haar breedte in het noorden ongeveer twee en in het zuiden één kilometer.

Om de stad heen liep een dubbele muur van ongeveer vijftien kilometer lang. Ze werd echter „dorpsgewijze" bewoond, zodat er ook weide was binnen haar muren. Voor die tijd mocht ze dus gelden voor een ongekend grote stad.

4 Toen Jona de stad had bereikt en door de poort was binnengegaan, begon hij een dag lang over straat te lopen. En die dagmars legde hij al predikende af. Want de HERE had hem, toen hij de stad binnenging, dadelijk gezegd wat hij had te prediken. Op straat sprak hij de mensen toe [1]) en de korte inhoud van elke preek, welke hij op de onderscheiden knooppunten van de stad hield, was steeds: „In de naam van de HERE, de God der ganse aarde, zeg ik u: Het zal nog wèl-uitgerekend veertig dagen duren, doch dan is ook het ogenblik gekomen, dat deze stad zal omgekeerd worden, zodat ze aan de totale verwoesting en vernietiging zal worden prijsgegeven!"

Over de mogelijkheid, dat tijdige bekering het dreigend onheil zou kunnen afwenden, werd door de profeet niet gerept. Het stellen van een termijn van veertig dagen was voldoende om te laten uitkomen, dat de straf een voorwaardelijk karakter droeg. Vandaar dat de HERE Jona had bevolen zonder meer de prediking af te stemmen op dit éne thema: „Nog veertig dagen en Ninevé wordt verwoest!"

c. *De opdracht des HEREN effectief.* 3 : 5-10.

3 : 5 De uitwerking van die profetische oordeelsaankondiging was verbazingwekkend. Ninevé hoorde de prediking

---

[1]) De vraag kan worden gesteld: In welke taal heeft Jona de Ninevieten toegesproken, in het Assyrisch of in het Hebreeuws? Wij zullen dienen te bedenken, dat Jona leefde in een tijdperk, toen de invloed van Assyrië in de wereld van het oosten overheersend was. We lezen in 2 Kron. 32 : 18 (vergelijk ook Jes. 36 : 11, 13), dat de Assyrische legeroversten het volk van Jeruzalem toespreken in het Hebreeuws (St. V.: Joods. N. V.: Judees) en dat volgens Jes. 36 : 11 de Judese hoogwaardigheidsbekleders het Aramees (St. V.: Syrisch) machtig waren, doch zulks met het Judese volk blijkbaar niet het geval was. Als nu de Assyrische legeraanvoerders het Hebreeuws konden hanteren, dan kan men verwachten, dat de Judese oversten evengoed of nog eer de Assyrische taal konden spreken. Vandaar dat het niet verwonderlijk ware, dat Jona de Ninevieten in hun taal heeft toegesproken.

van Jona verbaasd aan en alle stadsbewoners luisterden toe met ontzetting. De schrik des HEREN kwam over allen en een grote beklemming Gods benauwde alle harten. Het Woord des HEREN was met macht. Ja, met zulk een macht, dat niemand het waagde de profeet uit te lachen of tegen te spreken. Geen mens dacht er aan hem van hun straten weg te jagen. Integendeel, iedereen geloofde het dreigende woord van de vreemde profeet. Allen geloofden God, de God der ganse aarde, dat Hij Zijn oordeelswoord straks zou omzetten in een oordeelsdaad. Er was maar één gedachte, welke allen bezig hield: „Is er nog een mogelijkheid de ramp af te wenden? Wat moet er gedaan worden om het onheil te keren, nu er nog veertig dagen resten?"

En verslagen van hart als ze waren, namen ze dadelijk de eerste maatregel, welke ook heidenen in tijd van nood toepasten: ze riepen door de gehele stad om, dat er gevast moest worden. En alom werd aan die oproep gehoor gegeven. Het werk werd stilgelegd, het rumoer van de stad verstilde en in grote boetvaardigheid trokken groten en kleinen, mannen en vrouwen, grijsaards en kinderen, een boetekleed aan [1]). Een donkere rouw legde zich op allen.

6 Vanzelfsprekend kon dat alles aan de koning van Ninevé, die daar toen in zijn zomerpaleis verbleef, niet onbekend blijven. Hem werd verteld wat de vreemde profeet als oordeelswoord had uitgeroepen en hem werd ook medegedeeld, hoe zijn onderdanen daarop reageerden. En toen maakte het Woord des HEREN ook op hem zulk een diepe indruk, dat hij terstond van zijn troon afkwam, zijn koninklijk staatsiekleed aflegde, evenals zijn onderdanen een rouwgewaad aantrok en op de grond midden in de as ging zitten.

7 Daarbij nam hij het initiatief om de spontaan ontstane boetedoening van zijn volk officieel te regelen. Hij

---

[1]) De St. V. heeft: „zak". Dat is de weergave van het Hebreeuwse saq (Assyrisch: sjaqqoe). Het was een doek, vermoedelijk van ruwe stof, welke werd gedragen als men rouwde over een gestorvene (bijv. Gen. 37 : 24), of als zinnebeeld van droefheid (bijv. 1 Kon. 20 : 31), of als zelfvernedering (bijv. Daniël 9 : 3), zoals het hier het geval is.

deed daartoe een proclamatie uitgaan tot zijn volk in alle delen van de stad, welke aldus luidde:

„Van mij, de koning van Assur, gaat het volgende bevel uit aan al mijn onderdanen: Geen mens en geen dier, hetzij rund of schaap, mag iets nuttigen, mag
8 grazen of water drinken. Maar mens en beest moeten zich met een rouwkleed dekken en met kracht tot God roepen. Iedereen moet zich bekeren van zijn boze weg en van het onrecht, dat aan zijn handen kleeft.
9 Wie weet, of God Zich niet omkeert en tot berouw komt en terugkomt van Zijn brandende toorn, zodat wij niet omkomen".

Aan die proclamatie werd tenvolle gehoor gegeven. Want alle inwoners van Ninevé onthielden zich van eten en drinken, zodat het vasten algemeen was. Het vee werd uit de weide gehaald en in de stallen bijeengedreven. Alle dieren werden met rouwkleden bedekt en voedsel kregen ze niet. Zodat ook de dieren vastten. In de huizen en op de pleinen riepen alle mensen tot God, Hem smekend hen toch te sparen. De hongerige kinderen schreiden. De runderen in de stallen loeiden al maar door. Het klagend geblaat der schapen hield niet op. Op die wijze hield geheel Ninevé boete- en bede-dagen.

10 Dat schreeuwen van mens en dier klom toen boven de muren en paleizen op tot de God, Die alle mensen ziet en zelfs het geroep der jonge raven hoort. Hij zag, dat de Ninevieten ophielden met hun grove zonden en terugkwamen van hun boze wegen. Hij zag hun algemene bekering [1]).

---

[1]) Telkens weer wordt de vraag opgeworpen: Was de bekering der Ninevieten nu een zaligmakende bekering tot de God des verbonds? Werden ze wedergeboren door Gods Geest met het Woord? Wij zullen dat niet mogen aannemen. We horen er niet van, dat die bekering blijvend is geweest, zodat daar een gelovige gemeente ontstond. Als straks de fatale datum voorbij is en de veertigste dag gepasseerd zonder dat er iets gebeurd is, steekt de oude zonde langzamerhand weer de kop op en gaat dat door, totdat in 612 vóór Chr. Ninevé door de Meden wordt veroverd en „omgekeerd", verwoest. En tot op deze dag getuigen de ruïnenheuvels van Ninevé van Gods verbondsrecht in het straffen van de zonde. Het was derhalve een tijdelijke bekering en de HERE werkte die tot tijdelijk behoud. Maar dat alles wil niet zeggen, dat wij van Ninevé's bekering zo gering mogen denken. Ze was een *wonder*. Is het

Toen werd het hart van God bewogen en Hij kreeg berouw [1]). Hij kwam terug op Zijn voornemen, Ninevé nu te verdelgen. Hij besloot het kwaad, dat Hij gedreigd had de Ninevieten te zullen aandoen, niet uit te voeren. En Hij deed het toen niet. Want Hij is barmhartig voor een ieder, die zijn zonde begint te haten en los te laten.

---

geen wonder, wanneer een koning met zijn volk een maand lang het gehele openbare leven laat beheersen door schuldbesef en smeekgebeden? Wanneer een gehele stadsbevolking van zovele duizenden het publieke leven stil legt en zich smekend wendt tot de God van hemel en aarde en roept om behoud? Ze voelden zich door God aangegrepen, neergeslagen en verbrijzeld. En daarmede erkenden zij het recht van Israëls God, hen te straffen. Daarmede bogen zij in het stof onder schulderkenning. Dat was het werk des Heiligen Geestes met het woord der prediking!

1) Bij het berouw Gods dienen wij te bedenken, dat het een ander berouw is dan dat van een mens (Num. 23 : 19; 1 Sam. 15 : 29). Er moet onder verstaan worden, dat de HERE naar de regels van Zijn verbond òf opstaat tot de straf òf tot de zegen. Zijn berouw is dus niet zonder meer genade of toorn, maar Zijn komen daartoe, Zijn óvergaan tot straf of zegen. De HERE verandert Zijn houding tegenover de mens en die verandering kan zowel ten goede als ten kwade zijn. Juist omdat de HERE trouw is aan Zijn verbond, aan de in dat verbond gemaakte afspraken, aan Zijn beloften en Zijn bedreigingen, verandert Hij Zijn doen, als de mens zondigt of zich van zijn zonde bekeert. Die overgang is vaak niet abrupt. Zo is er in Gods lankmoedigheid (Zijn zelfbeheersing, waarin Hij Zich kan weerhouden en niet dadelijk toeslaat) een langzame overgang naar de straf, welke lankmoedigheid dan uitstel bewerkt. Zo is er hier in 3 : 10 sprake van Gods berouw ten goede, waardoor het oordeel over Ninevé wordt uitgesteld. Maar de Ninevieten hebben dat berouw Gods niet verstaan, niet begrepen dat ze alleen maar uitstel van gericht hadden gekregen. Van lieverlee zijn ze het oordeel Gods gaan vergeten en toen kregen de zonden weer geheel de overhand. Zo hebben ze het heden der genade niet recht gebruikt en het uitstel verzondigd.

DEEL IV.

DE OPDRACHT DES HEREN BEDISCUTEERD. 4 : 1-11.

a. *De opdracht des HEREN bedild.* 4 : 1-4.

4 : 1 Toen Jona bemerkte, dat zijn oordeelsprediking allerwegen insloeg en tengevolge daarvan de Ninevieten zich bekeerden van hun grote zonden en allen boete deden, was hij diep teleurgesteld. Want hij zag nu, dat zijn vroeger gekoesterd vermoeden, dat de stad wel eens gespaard zou kunnen worden, werkelijkheid dreigde te worden. En toen er na veertig dagen niets gebeurde, kreeg de ergernis aan Gods doen bij hem de overhand en werd hij bepaald boos op zijn God.

2 Hij kon zich toen niet langer weerhouden en deed in een gebed God scherpe verwijten. Hij zeide tot de HERE: „Ach, HERE, heb ik het niet bij mezelf gedacht en tot mezelf gezegd, toen ik nog in mijn land was? Heb ik toen niet terecht overlegd, dat het helemaal niet zeker was, dat Gij vast en onveranderlijk waart besloten Ninevé te verdelgen? Heb ik toen niet naar waarheid overwogen, dat juist de opdracht hier te preken, moest inhouden, dat de Ninevieten nog een kans op bekering kregen en dat op die prediking bekering zou volgen en dat Gij dan in Uw bekende lankmoedigheid het oordeel nog zoudt uitstellen? Daarom was het van mij wel goed, dat ik, toen de eerste keer Uw opdracht tot mij kwam, dat alles heb trachten te voorkomen, door een poging te doen naar Tarsis te ontvluchten! Want ik wist wel, dat Gij een genadig God zijt, Die onverdiende gunst schenkt! Ik wist wel, dat Gij een barmhartig God zijt, Die u ontfermt over mensen! Ik wist wel, dat Gij lankmoedig zijt, doordat Gij in goddelijke terughoudendheid langzaam tot toorn komt! Ik wist wel, dat Gij groot van goedertierenheid zijt, omdat Gij rijk aan welwillendheid zijt! Ik wist wel, dat Gij zijt een God, Die

berouw hebt over het kwaad, omdat Gij bij bekering mild de zonde vergeeft!

3 Nu dan, HERE, neem mijn leven maar van mij weg! Want het is mij beter te sterven dan te leven. Ik kan niet langer leven in dienst van U, Die op deze wijze heidenen spaart en vijanden van Uw volk in het leven bewaart".

4 Maar op dat gebed antwoordde de HERE hem slechts met een korte vraag, welke Zijn profeet tot nadenken en bezinning moest brengen: „Doet gij er wel goed aan zó vertoornd te zijn?"

b. *De opdracht des HEREN geïllustreerd.* 4 : 5-8.

4 : 5 Toen Jona in boosheid dat gebed bad en daarop dat korte antwoord des HEREN kreeg, bevond hij zich reeds buiten de stad. Want na de stad van het westen naar het oosten al predikend doorgetrokken te zijn, had hij zich aan de oostzijde neergezet. Daar had hij een hut gemaakt, een afdak van loof, om in de schaduw tegen de brandende zon beschut te zijn. Nadat hij de HERE zijn klachten en verwijten had gedaan, wilde hij toch afwachten, of er met de stad nog iets zou gebeuren.

6 En metterdaad gebeurde er iets, iets zeer verwonderlijks, maar niet met de stad. De HERE beschikte het namelijk zó, dat op een nacht een snelgroeiende struik, een ricinusboom, opschoot uit de grond. Het wonderlijke was nu, dat deze boom, welke toch al bekend was om zijn verwonderlijk snelle groei, in één nacht zijn volle hoogte bereikte en met zijn dicht gebladerte een veel dichter loofdak vormde dan Jona's hut van takken en blaren. De bedoeling des HEREN met die wonderboom was, Jona aanschouwelijk onderwijs te geven, teneinde hem van zijn ontstemming over Gods doen met Ninevé te genezen.

Toen Jona die morgen wakker werd en de wonderboom zijn brede schaduwen over hem zag werpen, was hij daar bijzonder ingenomen en echt blij mee. En die dag was het hem beter in de schaduw van de boom dan in zijn hut, waarbinnen het immers toch heet was, vooral toen het groen aan de takken door de brandende hitte spoedig verwelkte en verschrompelde.

7 Doch Jona's vreugde was van korte duur. De volgende morgen kwam er op Gods beschikking een worm, die de wortel van de boom doorknaagde. En daar de ricinusboom daarvoor uiterst gevoelig is, was het gevolg, dat de boom snel verdorde, toen de zon erop brandde. Zodat de bladeren slap neerhingen en ineenschrompelden.
8 Daarbij kwam, dat op Gods beschikking met zonsopgang een gloeiende en verzengende oostenwind was komen waaien. Toen Jona die morgen weer onder de boom ging zitten, bemerkte hij al gauw, dat de schaduw week en de hete zon hem op het hoofd stak. Hij werd er slap en futloos van, zodat hij zijn krachten verloor. En weer werd hij erg boos en was zijn hart vol van opstand. Zodat ook nu de wens zijn ziel vervulde, dat hij maar mocht sterven. Ja, hij zei het hardop: „Het is mij beter te sterven dan te leven!" En ook ditmaal was dat bittere woord gericht tot de HERE.

c. *De opdracht des HEREN verduidelijkt.* 4 : 9-11.

4 : 9 En weer kwam de HERE, Die met Zijn boze en opstandige profeet nog meer geduld wilde hebben dan met de stad Ninevé, tot Jona met een vraag, om hem tot zelfonderzoek te dwingen. De HERE vroeg: „Zijt gij met reden vertoornd over die ricinusboom?" En ditmaal bleef Jona het antwoord niet schuldig en zonder dieper na te denken bitste hij terug: „Ja zeker, met reden ben ik boos, ja de dood zal die boosheid mij brengen!"
10 Toen was voor de HERE de tijd gekomen, voor Jona de opdracht te verduidelijken en Zijn doen met Ninevé in het licht te stellen, opdat Zijn profeet iets van de rechtvaardigheid èn barmhartigheid van zijn God zou leren verstaan. Vandaar dat de HERE tot hem zei: „Gij treurt nu om de wonderboom, omdat gij die wildet sparen. Maar gij hebt die boom niet opgekweekt: gij hebt er geen moeite voor gedaan en niet de minste zorg er aan besteed. Wanneer gij die boom had mogen opkweken en doen opgroeien, zou het doodgaan ervan u nog veel meer aan het hart gegaan zijn. Die boom is in één nacht ontstaan en in één nacht vergaan: het was maar een gevalletje van één dag en

goed bezien slechts een ding van geringe betekenis.
11 Als gij nu reeds zulk een dodelijk verdriet hebt over een boom, welke helemaal buiten u om en zonder uw toedoen is opgeschoten en verdord, zou het Mij dan niet veel meer aan Mijn hart gaan, als Ik een wereldstad als Ninevé zou moeten verwoesten? Zou Ik dan niet veel meer met ontferming zijn bewogen over een grote stad, waarin niet minder dan honderd en twintig duizend mensen zijn, die, omdat ze kinderen zijn, nog niet eens het verschil kennen tussen hun rechter- en linkerhand en dientengevolge ook nog geen weet hebben van de zonden hunner ouders? Zou Ik dan niet veel meer barmhartig zijn over een stad, waarin een zeshonderd duizend mensen wonen? Zou Ik dan niet veel meer Mijn ontferming ook uitstrekken over de duizenden dieren in die stad, welke dieren niet eens deel hebben aan de zonden der mensen? Zou Ik dan niet veel meer reden hebben al die schepselen te sparen, juist omdat Ik ze alle geschapen heb en zij het maaksel van Mijn hand zijn en het voorwerp van Mijn bijzondere zorg?"

Daarop had Jona blijkbaar geen weerwoord! De HERE, Die door al Zijn deugden wordt aangespoord en bij Wie dientengevolge gerechtigheid en barmhartigheid innig verbonden zijn, had het laatste woord.

PARAPHRASE

VAN HET BOEK VAN DE PROFEET

MICHA

DOOR

JOH. FRANCKE

TER INLEIDING.

§ 1. *De profeet Micha.*

Verschillende personen in het Oude Testament dragen de naam Micha. De bekendste zijn de Micha van Richt. 17 v.v. en Micha, de zoon van Jimla, een getrouw profeet des HEREN onder koning Achab (I Kon. 22 : 4-28). De Micha van ons profetisch boek heet „Morasjtiet", omdat hij gehoortig was uit Morésjeth, in Micha 1 : 14 genoemd Morésjet-Gath, daar het een buurtschap was in de nabijheid van Gath, één der Filistijnse steden. Volgens Hiëronymus (gest. 420 na Chr.) lag er in zijn dagen een kleine plaats van die naam in de buurt van Eleutheropolis. Volgens Eusebius (gest. 339 na Chr.) lag het ten oosten van genoemde plaats. Tegenwoordig wordt het door velen vereenzelvigd met Beth Djibrin. Waarschijnlijk is Morésjet-Gath het huidige Tell-el-Judeideh. Sommigen stellen het, ten onrechte, gelijk met Marésja (Micha 1 : 15), het tegenwoordige Tell Sandahanna der opgravingen. Micha's geboorteplaats lag ten zuidwesten van Jeruzalem, in het stamgebied van Juda.

De meer volledige naam van Micha was Michaja of Michajahoe. Hij betekent: „Wie is gelijk aan Jahwèh (de HERE)?"

§ 2. *De tijd van Micha.*

Het opschrift van het boek zegt ons, dat Micha heeft geprofeteerd tijdens de regeringen van de Judese koningen Jotham, Achaz en Hiskia. Zijn profetische werkzaamheid tijdens Hiskia's regering wordt bevestigd door het aangehaalde getuigenis in Jer. 26 : 18. In het noordelijk rijk had hij als oudere tijdgenoot Hosea, die behalve onder koning Jerobeam II (de tijdgenoot van koning Uzzia in Juda) ook in de dagen van Jotham, Achaz en Hiskia het woord des HEREN sprak.

Wat nu de jaartallen van de genoemde koningen betreft, Jotham was 25 jaar oud, toen hij zijn vader Uzzia opvolgde, en hij regeerde(met inbegrip van zijn regentschap tijdens de melaatsheid van zijn vader Uzzia) 16 jaar te Jeruzalem. Zijn regeringsjaren worden gesteld van 750—734

vóór Chr. (2 Kon. 15 : 5, 33). Volgens anderen moet het zijn: 757—742 of 740—724 vóór Chr. Achaz was 20 jaar oud, toen hij zijn vader opvolgde, en regeerde 6 jaar en 10 maanden, van 734—727 vóór Chr. Volgens anderen van 742—725 vóór Chr. Hiskia regeerde van 727—686 vóór Chr. Volgens anderen van 725—697 vóór Chr. De verschillende opgaven bewijzen, dat er omtrent de jaartallen geen eenstemmigheid bestaat, omdat de tijdrekening naar de opgaven in de boeken Koningen en Kronieken niet gemakkelijk vast te stellen is, wegens de verschillen.

Willen wij de inhoud van het boek Micha leren verstaan, dan dienen we ons omtrent genoemd tijdvak (750—686 vóór Chr.) te oriënteren, omdat het toen voor Juda zowel wat het binnenlandse als wat het buitenlandse gebeuren betreft een zeer bewogen tijd is geweest. Want in dit tijdvak valt onder Achaz het dieptepunt van Davids koningshuis. De historie van dat huis is immers de geschiedenis van de Judese kerk van de komende Christus.

Koning *Uzzia* (regerende van 788—737 vóór Chr.) deed wat recht is in de ogen des HEREN (2 Kon. 15 : 3). Doch hij greep naar het priesterschap (2 Kron. 26 : 16 v.v.), om namelijk de priesterkoning in Juda te worden, gelijk Jerobeam I in het Tienstammenrijk dat geweest was (1 Kon. 12 : 33; 13 : 1 v.v.). Dat was Uzzia's zonde, daar de vereniging van koningschap en priesterschap in Israël was voorbehouden aan de Christus, naar de ordening van Melchizedek (Ps. 110). Het ging erom, de heiligheid van het Huis des HEREN (de tempel) te bewaren.

Jotham, de opvolger van Uzzia, bewaart die heiligheid (2 Kron. 27 : 2b) en wordt in zijn regering gezegend, wijl hij het Woordgezag van de tempeldienst erkent (2 Kron. 27 : 3 v.v., vooral vs 6). Onder de beide genoemde koningen was echter het volk van Juda weinig reformatorisch ingesteld: de hoogten verdwenen niet en het volk slachtte en offerde daarop (2 Kon. 15 : 4; 15 : 35a). En als dan *Achaz* op de troon komt en deze geheel afwijkt van de rechte weg des HEREN, gaat het in Juda geestelijk helemaal verkeerd (2 Kon. 16 : 1-20; 2 Kron. 28). De heiligheid van de tempel en zijn dienst worden vertreden (2 Kon. 16 : 8; 16 : 10-18): het tempelgerei werd stukgeslagen en de deuren van de tempel gesloten! (2 Kron. 28 : 24) Dat was volop een tempelcrisis. En dies een dieptepunt in het Davidisch koningshuis. Vandaar dat over die miskenning van het Woordgezag van de tempeldienst de vloek des HEREN komt: de HERE vernederde Achaz en Juda en gaf hen over in de hand van hun vijanden.

Onder *Hiskia* komt er echter een ommekeer. Deze koning ruimde zoveel als mogelijk is de offerhoogten weg (2 Kon. 18 : 4 v.v.), reinigde de

tempel en herstelde zijn dienst (2 Kron. 29 : 3 v.v.). Het pascha werd weer gevierd (2 Kron. 30) en de bijdragen voor de onderhouding van de tempeldienst geregeld (2 Kron. 31). Daar Hiskia het Woordgezag van de tempeldienst weer onderkende en eerde, zegende de HERE hem, zodat Hiskia tegenover de assyrische aanvaller (koning Sanherib) kon standhouden (2 Kon. 18 : 13—19 : 37; 2 Kron. 32 : 1-23). Na zijn ziekte en genezing schoot echter Hiskia in dankbaarheid tekort, zodat er toorn kwam over hem, over Juda en over Jeruzalem (2 Kron. 32 : 25, 26), en hij struikelde in de zaak met de afgezanten van de vorst van Babel (2 Kon. 20 : 12-21; 2 Kron. 32 : 31). Onder Hiskia kwam er wel een ware reformatie van tempeldienst en volksleven, maar er blijft toorn des HEREN over, en door Jesaja kondigt de HERE aan Hiskia reeds de wegvoering naar Babel aan (2 Kon. 20 : 16-18). Want Juda deed als het Tienstammenrijk: het onderhield ook niet Gods geboden (2 Kon. 17 : 19), en de krenking door Achaz de HERE aangedaan (2 Kron. 28 : 25), kon door de reformatie van Hiskia niet geheel ongedaan gemaakt worden: de brandende toorn werd niet helemaal afgewend, temeer niet, omdat ná Hiskia Manasse deed als zijn grootvader.

Uit een en ander blijkt, dat de HERE al tijdens Achaz' regering besloten had ook Juda in ballingschap weg te voeren, wat dan aan Hiskia wordt aangezegd. De grens van de afval werd onder Achaz *aanvankelijk* en onder Manasse *definitief* overschreden. Achaz was de eerste judese koning, die kinderoffers aan de afgod Moloch heeft gebracht (2 Kon. 16 : 3).

Die ganse historie onder Jotham en Achaz en Hiskia heeft de profeet Micha meegemaakt. Hij heeft de afval zien groeien en onder Achaz z'n dieptepunt zien bereiken. Tegen die historische achtergrond dienen de profetieën van Micha gelezen te worden. Want ze doen ons zien de verschrikkelijke zonden over de gehele breedte van het leven, zoals ze door het volk des verbonds werden bedreven.

§ 3. *Juda en Assyrië.*

Ook wat de politieke gebeurtenissen aangaat was de tijd van Micha een zeer bewogen tijdvak in Juda's historie. Want de eerste jaren van Micha's profetische werkzaamheid vallen samen met een nieuwe machtsontplooiing van het assyrische wereldrijk. Na een tijdelijke verzwakking komt deze wereldmacht onder Tiglath Pileser weer op (vergelijk hierover de inleiding op de paraphrase van het boek Jona). We geven hier eerst de lijst van assyrische koningen in het onderhavige tijdvak, de jaren

750—686 vóór Christus. De jaartallen van sommige koningen worden door de vakgeleerden met kleine verschillen opgegeven, zodat er enige onzekerheid blijft.

Tiglath Pileser III, 745—726 vóór Chr.
Salmanassar V, 726—722.
Sargon II, 721—705.
Sanherib, 705—681.
Esarhaddon, 681—669 (668).

Tiglath Pileser was een groot veroveraar. Gedurende Jothams regering is er de dreiging voor Juda, maar tot een concrete aanraking komt het nog niet. Te oordelen naar zekere uitdrukkingen in assyrische opschriften van Tiglath Pileser oefende in Uzzia's en Jothams tijd Juda een vrij krachtige politieke invloed uit in het noorden van Syrië, ten nadele van Assyrië. In het gebied van Hamath werkten judese troepen de assyrische veroveraar tegen. We lezen in 2 Kron. 27 : 5, dat Jotham de Ammonieten overwint. Hij bouwt binnen en buiten Jeruzalem (2 Kron. 27 : 3, 4). Dat was wel bepaald gericht tegen de oorlogsdreigingen van de kant van koning Pekah van Noord-Israël en koning Rezin van Damascus (Syrië).

Nadat Achaz in 742 de judese troon heeft beklommen, werd hij acht jaren later, in 734, gewikkeld in een oorlog, welke Pekah en Rezin hem aandeden, vermoedelijk om hem te dwingen tot deelneming aan een militaire actie tegen Assyrië. Want Rezin was vier jaren tevoren schatplichtig geworden aan de assyrische koning Tiglath Pileser. Volgens 2 Kon. 15 : 37 waren de vijandelijkheden van Pekah en Rezin tegen Juda al begonnen in de dagen van Jotham. Achaz roept dan, tegen de goddelijke waarschuwing in (zie Jes. 7), toch Tiglath Pileser te hulp tegen de koningen van Noord-Israël en Syrië. En daarmede was voor Juda de periode van assyrische overheersing aangebroken. Tiglath Pileser laat zich voor zijn hulp duur betalen (2 Kon. 16 : 8). De assyrische monarch veroverde Damascus, en Rezin kwam om het leven (2 Kon. 16 : 9), in 731 vóór Chr.

Daarna echter rukte de assyrische vorst tegen Achaz op en bracht hem in het nauw (2 Kron. 28 : 20, 21). En Achaz werd een schatplichtig vazal van de assyrische veroveraar. In het jaar 721 vóór Chr. wordt Samaria na een driejarig beleg door Sargon II, die juist Salmanassar V was opgevolgd, ingenomen. Een jaar later, 720 vóór Chr., vormt zich een syrisch-palestijnse coalitie tegen de Assyriërs, maar Hiskia van Juda heeft daar blijkbaar geen deel aan genomen. Sargon trekt tegen de opstandelingen te velde en hij verslaat onder meer koning Hanno van Gaza, zodat Sargon

langs de grenzen van Juda naar het zuiden, naar het filistijnse land, was opgetrokken. Enkele jaren later proberen de palestijnse volken opnieuw het assyrische juk af te schudden. Aan die coalitie van 713 vóór Chr. nam nu ook Hiskia deel, hopend op bijstand van de kant van Egypte, dat immers door de assyrische geweldenaar eveneens werd bedreigd. Sargon maakte er opnieuw een eind aan, door de filistijnse stad Asdod (en wellicht ook Gath) in 711 te veroveren. Hiskia en Juda ontsnapten aan de tuchtoefening door tijdig hun onderwerping aan Sargon aan te bieden (op genoemde strafexpeditie van Sargons opperbevelhebber ziet Jes. 20 : 1). Na de dood van Sargon in 705 vóór Chr. (hij is wellicht vermoord) wagen de Filistijnen en andere volken in Zuid-West-Palestina het, voor de derde keer van Assyrië af te vallen. In dat nieuwe volkerenverbond heeft koning Hiskia van Juda blijkbaar de leiding. Sanherib, Sargons opvolger, moest eerst in het oosten opstanden onderdrukken en verscheen pas in 701 vóór Chr. op het oorlogstoneel in Palestina. Tal van afgevallen staten (Ammon, Moab, Edom) en steden kwamen met geschenken Sanherib huldigen, maar de filistijnse steden Askelon en Ekron en ook Juda hielden stand tegenover de assyrische koning. Laatstgenoemde versloeg eerst Askelon. Ekron echter riep de hulp van Egypte en Ethiopië in, zodat Sanherib in Elteke tegen die afrikaanse troepen slag moest leveren. Hij versloeg ze, nam Ekron in en sloeg daarna het beleg om Jeruzalem (2 Kon. 18 : 13 v.v.; 2 Kron. 32 : 1 v.v.), waar echter zijn leger door de HERE werd verslagen. Sanherib regeerde nog een 20 jaar, maar keerde zich niet meer tegen Juda. In 681 vóór Chr. werd hij door zijn zonen Adramelech en Sarezer vermoord (2 Kon. 19 : 37).

Uit deze korte opsomming van politieke gebeurtenissen kan reeds blijken, dat gedurende Micha's profetische werkzaamheid Juda al meer in buitenlandse politieke verwikkelingen werd betrokken. Micha's tijd was in allerlei opzicht een zeer bewogen tijd.

§ 4. *Het boek van de profeet.*

Wanneer de vraag gesteld wordt, wanneer de profetieën van Micha zijn opgetekend en tot een geheel zijn samengevoegd, is daarop geen stellig antwoord te geven. In hoofdstuk 3 : 1 vinden we: „en ik (Micha) zeide". Daaruit kan worden afgeleid, dat Micha zelf zijn godsspraken opschrift gesteld heeft. Wat echter niet bewijst, dat hij zelf het alles opgeschreven heeft. Latere hand kan nog redactionele arbeid verricht hebben.

Gelijk te zien is, bestaat het boek uit afzonderlijke profetieën, die op verschillende tijdstippen zijn uitgesproken en wellicht ook opgeschreven.

De meeste uitleggers verdelen het boek in drie delen, wat dan berust op tijdrekenkundige gronden en op het feit, dat bij die indeling elk der drie delen eindigt met een heilsbelofte. Als *eerste* deel worden dan *de hoofdstukken 1 en 2* samengenomen. Daarin is de boete- en gerichtsprediking hoofdzaak, terwijl aan het slot een korte heilstoezegging wordt gedaan (2 : 12, 13). Daar in 1 : 6 v.v. de verwoesting van Samaria wordt aangekondigd, is wellicht dat gedeelte het zekerst te dateren in de tijd vóór 721 vóór Chr. (de val van Samaria). Zodat die profetische woorden misschien dateren uit de tijd vóór Hiskia en in die van Jotham. Zodat de hoofdstukken 1 en 2 wel de oudste stukken in dit profetisch boek zullen zijn. Wat niet inhoudt, dat àl de profetieën van Micha uit die tijd hierin opgetekend zijn. Tot ons is immers alleen datgene gekomen, dat de HERE voor de kerk van alle eeuwen Zijn Woord wilde doen zijn.

Het *tweede* deel bestaat uit *de hoofdstukken 3—5.* Het 3e hoofdstuk is boeteprediking, terwijl de beide volgende hoofdstukken als hoofdinhoud het heil der toekomst hebben. Volgens 5 : 4 v.v. is Assyrië de vijand, die Juda bedreigde. Dat komt met Micha's tijd overeen, zoals ons uit de korte opsomming van de politieke gebeurtenissen bleek. Wat de nadere datering betreft: op grond van Jer. 26 : 18 v.v., waar de voorzegging van Jeruzalems ondergang in Micha 3 : 12 wordt aangehaald, pleit veel voor de tijd van Hiskia, en wel in het begin van diens regering.

Het *derde* deel wordt gevormd door *de hoofdstukken 6 en 7.* Ook dit stuk begint met bestraffing van de zonden en prediking van het gericht, om in 7 : 7 v.v. met de aankondiging van verlossing en heil te eindigen. Gelet op de beschrijving van de goddeloosheden, met name in 6 : 16, kan dat gedeelte moeilijk tijdens de regering van Hiskia, die een reformatorische ijver aan de dag legde, uitgesproken zijn, doch hebben we eerder te denken aan de tijd van de goddeloze Achaz.

De slotsom moet zijn, dat er geen zekerheid is omtrent de datering van de onderscheiden profetieën. Wel zullen wij blijkens het opschrift moeten aannemen, dat ze alle stammen uit de tijd van de koningen Jotham, Achaz en Hiskia.

In verband met de hoofdgedachte van het boek, namelijk de aankondiging van het verbondsgericht, de motivering van dat gericht, de herstelling na dat gericht, de zonden in dat gericht en de profetische liturgie aan het slot, is in de paraphrase niet de bovengenoemde indeling in drie delen aangehouden, maar een verdeling in vijf stukken ontworpen.

Tenslotte zij hier opgemerkt, dat de profetieën niet de stijl van het proza, maar de metrische vorm van de hebreeuwse poëzie hebben. Er is

een poging gedaan die vorm in de paraphrase tot uitdrukking te brengen en zodoende te behouden.

§ 5. *De inhoud van het boek.*

Het profetische boek van Micha is naar zijn inhoud een verbondsboek bij uitnemendheid. De HERE heeft met het zaad van Abraham, met de kinderen van Jacob, met Israël, Zijn verbond opgericht. Daarin heeft de God des verbonds Zichzelf beloofd („om u te zijn tot God", Gen. 17 : 7) en het eeuwig samenleven met Hem. Daarbij kwam de eis des verbonds, dat Zijn volk voor Zijn aangezicht moet handelen als een oprecht volk, zodat de HERE vroeg, dat zij zichzelf door het geloof aan Hem zouden geven. En het verbondsvolk had die eis ingewilligd bij de verbondssluiting op de Sinaï. Tegelijk was er de bedreiging met de vloek des verbonds, in geval het volk het verbond zou verbreken, door de HERE te verlaten en andere goden te dienen (vergelijk voor de zegen en de vloek des verbonds met name Deut. 28).

Gelijk wij in par. 2 gezien hebben, is niet alleen het Tienstammenrijk Israël maar ook het Tweestammenrijk Juda van de HERE afgeweken. En nu moet Micha verkondigen, dat de HERE het verbondsgericht met Juda gaat houden. Hij zal een rechtsgeding met Zijn bondsvolk houden en de eeuwenoude bergen worden als getuigen opgeroepen, want Hij zal nu de zonden van Zijn volk oordelen (1 : 2-7; 6 : 1, 2). In dat proces treedt de HERE op als Getuige-Aanklager, zodat de feiten op tafel komen. In de aanklacht worden de zonden van het volk opgesomd en de afval van de HERE en van Zijn verbond breed beschreven (1 : 5; 2 : 1-11, 3 : 1-11; 6 : 9-12, 16; 7 : 1-6). In dat rechtsgeding kan de HERE getuigen, dat Hij naar de trouw aan Zijn verbondsafspraken Zijn volk heeft goedgedaan, door het telkens weer te redden en te verlossen, zodat het aangeklaagde volk tot eigen verontschuldiging niets tegen Hem kan aanvoeren (6 : 3-5). Ook heeft de HERE in het verbond Zijn volk bekend gemaakt wat de eis des verbonds was, zodat Juda zich ook niet op onwetendheid in deze kan beroepen (6 : 6-8). Daarom zal het oordeel des HEREN als de uitvoering van de bedreiging des verbonds komen (1 : 6, 7, 10-16; 2 : 3-5; 3 : 12; 4 : 9 v.v.; 6 : 13-16). Evenwel zal de HERE in dat gericht geen volstrekt einde maken, want Hij wil overeenkomstig de beloften aan de vaderen de Messias in de wereld inbrengen en door de Christus zal er een nieuwe tijd voor Zijn kerk aanbreken: de heilstijd komt en dan zal het nieuwe Israël vergaderd worden (2 : 12, 13; 4 : 1-8, 10 v.v.; 5 : 1-14; 7 : 7-17). Zodat het welbehagen des HEREN in goedertierenheid ten

volle openbaar zal worden, waarvoor Hij moet worden geprezen (7 : 18-20). Vandaar dat het boek van Micha ook het boek van de komende Christus is. Daarin komt duidelijk uit wat het gehele Oude Testament is: de openbaring van de HERE, de God des verbonds, in Christus, de Middelaar des verbonds. En dat het verbond der genade ons betuigt, dat de HERE het niet doet om ons, maar alleen doet om Zijnszelfs wil.

OPSCHRIFT. 1 : 1.

1 : 1 Hetgeen hier volgt is het Woord des HEREN, dat geopenbaard werd aan Micha, geboren en getogen in Morésjeth, een buurtschap onder de rook van Gath, één van de vijf steden der Filistijnen, in het grensgebied tussen het volk des verbonds en de onbesnedenen. Dat Woord des HEREN werd door Micha ontvangen in een profetisch schouwen gedurende de regeringen van de Judese koningen Jotham, Achaz en Hiskia.

En dat Godswoord heeft betrekking op Samaria, de hoofdstad van het Tienstammenrijk, en op Jeruzalem, de hoofdstad van het Tweestammenrijk.

DEEL I.

DE AANKONDIGING VAN HET GERICHT. 1 : 2-16.

a. *De aankondiging van de komst des HEREN.* 1 : 2-4.

1 : 2 Hoort, alle gij volkeren der wereld!
Luistert toe, gij ganse aarde,
en al wat haar bewoont en vervult!
Opdat de Here HERE, Adonai Jahwèh,
de God der souvereiniteit en de God des verbonds,
de HERE uit Zijn heilige en heerlijke tempel,
uit de hoge hemel als Zijn paleis,
tegenover u [1]) optrede als Getuige,
om in een rechtszitting Zijn aanklacht
tegen de zonde uit te brengen.
3 Want zie, de HERE, de God des verbonds,
gaat uit van Zijn heilige woning,
Hij verlaat de hemel Zijner heerlijkheid,
en Hij daalt neder,
om de hoogten der aarde te betreden,
om Zijn voeten te zetten op de toppen der bergen.
4 En de gevolgen van Zijn komst zijn verschrikkelijk:
de bergen, de eeuwige vastigheden der aarde,

[1]) „Tegen(over) u" kan betekenen: tegen Samaria en Jeruzalem optreden als Getuige-Aanklager, doch ook: ten overstaan van de volken der aarde optreden tegen Samaria en Jeruzalem. De uitleggers verschillen.

versmelten onder Zijn voeten,
zij drijven uiteen in alle richtingen;
en de dalen splijten,
zij zijn vol scheuren en kloven,
gelijk een stuk was, dat smelt boven het vuur,
en gelijk water, afgutsend van een helling,
in alle richtingen wegstroomt.
Zodat de ganse aarde voor de God des hemels en der [aarde
wordt tot een vlak veld.

b. *De motivering van de komst des HEREN.* 1 : 5.

1 : 5 Waarom is er die verschijning des HEREN?
Om de overtreding van Jacob, Gods volk,
en om de zonden van het huis van Israël!
Wie is de oorzaak van Jacobs overtreding?
Wie is verantwoordelijk voor al die afval?
Waar is het begin en het centrum der zonde?
Is het niet Samaria, de leidinggevende,
de toonaangevende hoofdstad van Efraïm?
Waar begonnen de hoogten in Juda?
Wie is verantwoordelijk voor die hoogtendienst?
Waar ligt het begin en het centrum der zonde?
Is het niet Jeruzalem, de leidinggevende,
de toonaangevende hoofdstad van Juda?

c. *De oordeelsaankondiging over Samaria.* 1 : 6, 7.

1 : 6 Hoort het eigen oordeelswoord des HEREN:
Om haar zonde van bondsbreuk
zal Ik de stad Samaria verwoesten,
zodat er in het veld slechts een hoopje puin,
maar een ruïnenheuveltje zal overblijven;
en op het effen bovenvlak van haar hoogte
zal de boer wijngaarden planten,
als op een vruchtbare helling.
Ik zal de stenen van haar muren en huizen
aan de voet van de heuvel in het dal doen neerrollen,
en haar fundamenten zal Ik blootleggen,

zodat zij nooit meer opgebouwd zal worden.
7 En al de uit steen gehouwen afgodsbeelden,
die in die stad gevonden worden,
zullen stukgeslagen en vermorzeld worden.
Al wat Samaria zich heeft verworven
en zij als wijgeschenken naar de afgodstempels bracht
zal met vuur worden verbrand tot as.
Want al het gerei van haar afgodische eredienst
en alle schatten in haar Baälstempels
heeft Samaria in bondsbreuk verzameld.
Daarom moet het hoerenloon heten.
En al wat aan zilver en goud door de vijanden
uit die vuurzee zal worden gered
zal als oorlogstrophee opnieuw worden gewijd
aan de afgoden van al die volkeren.
Daarom moet ook dat weer hoerenloon heten.

d. *Het klaaglied over de oordeelsaankondiging.* 1 : 8, 9.

1 : 8 Nu wil ik, Micha, rouwen, weeklagen en jammeren
over Samaria's aangekondigde verwoesting.
Ik wil barrevoets gaan in Jeruzalems straten
en ongekleed, zonder opperkleed, omlopen,
alleen met een lendenschort om.
Jammerklachten zal ik uitstoten,
zoals de jakhalzen gejank aanheffen.
Rouwkreten zal ik uiten,
zoals de struisvogels onwelluidend schreeuwen.
9 Want de oorzaak van mijn diepe smart is,
dat de slag, door de HERE toegebracht,
een ongeneselijke wonde heeft veroorzaakt,
en dat die slag ook tot Juda is doorgedrongen,
ja reikt tot aan de poort van de stad mijns volks,
tot Jeruzalem, dat ik bemin.

e. *De oordeelsaankondiging over Juda.* 1 : 10-16.

1 : 10 Hoort het oordeelswoord des HEREN over Juda,
dat ook niet aan het gericht zal ontkomen:
Gaat de ramp, welke Juda zal treffen,

niet op de straten van het Filistijnse Gath verkon-
[digen!
Gaat daar zelfs niet wenen! [1])
Speculeert niet op het medelijden dier vreemden,
want eerder zal Gath leedvermaak koesteren!
Laten de mensen binnen Afra, Beth-Ophra [2]),
het „Stofhuis", zich wentelen in het stof [3]),
uit droefheid over Jeruzalems ramp!
11 Gij bevolking van Safir, gij „Schoonbeklede" [4]),
trek voorbij in schandelijke naaktheid,
want als gevangenen wordt gij gedeporteerd!
Gij bevolking van Saänan [5]), de „Uittrekkende",
trek niet uit, uit vrees voor de vijand,
die buiten uw plaats de oorlog voert!
Gij inwoners van Beth-Haëzel [6]),
dat „Huis der standvastigheid" wilt heten, —
de rouw, welke over u zal komen,
zal u beletten stand te houden!
12 Hoe kan op het zoete heil hopen
de bevolking van de stad Maroth [7]),

---

1) Misschien wordt ook hier een plaatsnaam genoemd en dient vertaald te worden: „Gaat niet wenen in Bakoal!", of: „Gaat niet wenen in Bochim!" Sommigen vatten Bakoal op als aanduiding van het Fenicische Akko.

2) Al de plaatsen, welke hier in 1 : 10-16 worden genoemd, liggen in Juda, ten Zuiden en Zuidwesten van Jeruzalem. De Statenvertaling heeft Afra, waarvan de ligging onbekend is. Sommigen houden het voor Beth-Ophra, in Benjamins stamgebied, vergelijk Jozua 18 : 13, waarheen een bende Filistijnen trok, 1 Sam. 13 : 17, en dat in 2 Sam. 13 : 23 en Joh. 11 : 54 Efraïm wordt genoemd.

3) De verzen 10-16 zijn een aaneenrijging van woord- en klankspelingen op de plaatsnamen. In de naam van een stad leest de profeet haar lot (vergelijk ons: nomen est omen; de naam is een voorteken). Gelijk wij zouden zeggen: „In Leiden zal men lijden en in Wenen wenen". Vandaar: wenen in Bakoal (in het „Weendal"), zich in het stof wentelen moeten zich de bewoners van Beth-Ophra (= het „Stofhuis"). — In de paraphrase is getracht van die woord- en klankspelingen telkens iets te laten uitkomen.

4) Safir is mogelijk ten Westen van Hebron gelegen.

5) Saänan (de Nieuwe Vertaling heeft inconsequent gespeld: Zaänan) is misschien hetzelfde als Zenan, in het stamgebied van Juda, Jozua 15 : 37.

6) Beth-Haëzel is misschien het tegenwoordige Deir el Azal, ten Zuidwesten van Hebron.

7) Maroth is een plaats van ons onbekende ligging. Wellicht is het een variatie van Maärath, gelegen op het gebergte van Juda, Jozua 15 : 59.

daar haar naam „bitterheden" betekent?
Want bitter onheil daalt van de HERE neer
zelfs tot voor de poorten van Jeruzalem,
dat toch bij uitstek de stad des heils is!
13 Spant de snelle lopers voor de wagen [1]),
mannen van Lachis [2]), om weg te vluchten!
Want uw vertrouwen op paarden en wagens,
uw zondig bouwen op eigen kracht,
is geworden de eerstelingszonde van Israël,
van de dochter Sions!
In u, o Lachis, wagenstad van Juda,
zijn gevonden de zonden van het Tienstammenrijk,
welke zonden door Juda zijn nagevolgd!
14 Geef dan, o Jeruzalem, om uwer zondenwil
een scheidbrief en een afscheidsgeschenk
aan Morésjeth, de buurtschap bij Gath!
Want gij zult Morésjeth moeten prijsgeven,
zoals iemand in ruil voor een bruidsgeschenk
zijn dochter als een me-orésjeth, een verloofde,
aan een ander ten huwelijk afstaat [3]).
De beide steden welke Beth-Achzib heten,
zowel het Fenicische ten Noorden van Akko,
gelegen aan de grens van het Tienstammenrijk,
als het andere in de Judese laagvlakte,
zullen van Achzib tot Achzab [4]),
dat is: tot een leugenbeek worden!
Want zoals een beek, die des zomers uitdroogt
en daarom dorstigen teleurstelt, geen betekenis heeft,
zo zullen de beide steden Achzib als grensvestingen
voor beide, de koningen van Israël en van Juda,

---

[1]) Het Hebreeuwse woord voor snelle loper, renpaard, is rèchès en vormt een klankspeling met Lachis.

[2]) Lachis wordt in 2 Kron. 11 : 9 genoemd onder de vestingsteden van Rehabeam en was ook een „wagenstad" (vergelijk 1 Kon. 10 : 26), waarin derhalve ruiterij was gelegerd. Het hebben van paarden en wagens was in strijd met Deut. 17 : 16!

[3]) De woordspeling zit hierin, dat het bruidsgeschenk in verband gebracht wordt met Morésjeth, welke naam doet denken aan me-orésjeth, verloofde.

[4]) De klankspeling Achzib en Achzab (onbetrouwbare beek, waarvan Jer. 15 : 18 zegt, dat men er nooit op water kan rekenen) is wel heel duidelijk!

geen betekenis hebben om de opmars
van de vijand te belemmeren.
Want ze vallen in des vijands handen.
15 Nogmaals zal Ik, de HERE, over u,
bevolking van Marésja [1]), een veroveraar brengen!
Zodat de Assyriër als nieuwe bezitter u zal verove-
[ren[2]).
De heerlijkheid van Israël, de adel en het volk,
de aanzienlijken en hun rijkdom aan bezit,
moeten vluchten naar het oude Adullam,
gelijk eens David en zijn mannen
naar die spelonk de wijk namen.
16 Moeder Israëls! Breng de rouwtekenen aan!
Maak uw hoofd kaal en scheer uw hoofdhaar af!
Maak die kale plek zo breed als die van een gier [3]),
omdat uw lievelingen, uw troetelkinderen,
van u worden weggevoerd in ballingschap!

---

1) Marésja lag in het Zuiden van Juda, volgens Jozua 15 : 44 bij Achzib. De naam Marésja gelijkt in klank op het Hebreeuwse woord voor erfelijke bezitting (morasja): doch de erfelijke bezitting gaat verloren! De woordspeling zit hier in Marésja en veroveraar, in het Hebreeuws joresj.

2) Vergelijk voor de spelonk van Adullam 1 Sam. 22 : 1-5. — Als bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat de Assyrische koning Sanherib, toen hij in 701 vóór Chr. tegen Jeruzalem optrok, precies de route volgde, welke hier door Micha wordt opgegeven, dus: Afra (Beth-Ophra), Safir enz.

3) De Statenvertaling heeft „arend". In zijn taal maakte de Israëliet geen verschil tussen een arend en een gier en bezigde hij voor beiden hetzelfde woord (nèsjèr). Doch niet de arend maar wel de gier heeft een kale plek aan zijn kop. Hier is bedoeld de vale gier, welke onderscheiden is van de lammergier (Hebr. peres) en de aasgier (Hebr. racham). De vale gier heeft een kale kop en een kale hals.

DEEL II.

DE MOTIVERING VAN HET GERICHT. 2 : 1—3 : 12

a. *De aanklacht tegen de machthebbers.* 2 : 1-5.

2 : 1 De reden, dat het gericht moet komen,
is gelegen in de zonden van de machthebbers.
Wee hun, die bij nacht onrecht uitdenken
en op hun bed kwaad brouwen!
Zodra de morgen voor hen aanlicht,
gaan ze hun gemene streken uitvoeren.
Want als aanzienlijken en groten
hebben ze dat in de macht hunner hand,
daar immers niet de Wet maar de macht hun norm is.
2 Wanneer zij akkers begeren,
om hun bezit te vermeerderen,
maken ze de bezitters ervan schuldenaars,
om daarna het land uit te kopen.
Wanneer zij huizen wensen,
maken zij de eigenaars aan zich verplicht,
om daarna de huizen der kleine luiden
naar het heet „over te nemen".
Op die manier palmen zij alles in,
de man en zijn huis, de eigenaar en zijn erfdeel.
De sociale ongerechtigheid is, dat zij
akker aan akker trekken en huis bij huis voegen,
om grootgrondbezit te verwerven.
3 Daarom, zo spreekt de HERE, let op!
Tegen hen, die kwaad op kwaad beramen,
zal Ik ook eens een kwaad uitdenken!
Een kwaad, dat zal gelijken op een juk,
dat gij niet van uw hals zult kunnen afschudden
en waaronder gij u zult moeten krommen,
omdat gij niet meer rechtop zult kunnen gaan.
Want het zal een slechte tijd zijn,

een tijd van oordeel en gericht.
4 Op de dag, dat zulks over u komen gaat,
zal men een masjaal over u uitroepen,
een raadselspreuk over u opheffen,
en een klaaglied zal gezongen worden
van de volgende inhoud:
„Het is met ons geheel en al gedaan,
want huis en haard zijn nu verdaan.
Het erfdeel van mijn volk wordt opgemeten,
om aan de vijand zelf te worden toegemeten;
geen is er, die het ons kan wedergeven,
zodat wij niets voor ons meer kunnen nemen.
De Heer, Die ons het land had toegedeeld,
heeft het nu aan de bezetter uitgedeeld" [1]).
5 Daarom zult gij niemand hebben
die het meetsnoer nog kan hanteren,
en volgens uitwijzing van het lot
in de gemeente des HEREN aan een ieder
zijn erfdeel kan toemeten.

b. *De aanklacht in twistgesprek.* 2 : 6-11.

2 : 6 „Houdt op met profeteren", — zo heb ik, Micha,
de machthebbers, die als valse profeten optreden,
tegen mij bij herhaling horen zeggen.

---

[1]) Vers 4 is moeilijk te vertalen. In de Statenvertaling is het dan ook niet erg duidelijk. De Nieuwe Vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap biedt het volgende:
„Te dien dage zal men over u een spreuk aanheffen
en weeklagend een klaagzang zingen:
Het is gedaan, zal men zeggen,
ten enenmale zijn wij vernietigd.
Het erfdeel van mijn volk
doet Hij in vreemde banden overgaan.
Hoe ontneemt Hij het mij!
Den afvalligen deelt Hij onze akkers uit".
De Septuaginta, de Griekse Vertaling van het Oude Testament, heeft volgens de vertaling van prof. Bleeker dit:
„Wij zijn geheel vernietigd,
het gebied mijns volks werd met het meetsnoer verdeeld
en er was niemand die hem verhinderde
dat weg te nemen; onze akkers werden uitgedeeld".
Een moeilijkheid is ook, dat het een spreuk is *over* èn *van* de met „u" aangesprokenen. Die „u" moeten wel de in vs 3 genoemde machthebbers zijn. Prof.

„Zulke dingen behoren niet publiek gezegd te worden,
want er komt geen eind aan uw beschimpingen [1]).
7 Uw profetie zal echter niet uitkomen,
want ons zal geen smaad overkomen.
Dacht gij, Micha, dat Jacob is vervloekt? [2])
Dat de HERE Zijn volk zal verdoen?
Meent gij, dat de HERE zo kort van geduld is?
Of dat het oordeel Zijn handelwijze is?
Zijn Z'n woorden niet vriendelijk jegens Israël?"
8 Doch ik, Micha, heb hun geantwoord:
„Niet ik, maar gij, grote hebzuchtigen,
stelt u als vijanden tegenover mijn volk.
Want wat doet gij? Wat zijn uw daden?
Gij trekt vreedzame lieden de mantel uit,
want als schuldeisers neemt gij ze
op hardvochtige wijze het opperkleed af!
En argeloze voorbijgangers, afkerig van strijd,
zijn voor u evenmin veilig,
want gij stroopt ze eveneens het bovenkleed af!
9 Is alles verpand, dan aast ge
op al het onroerend goed der kleine mensen:
als de schulden niet gauw worden betaald,
ontziet gij u niet, om de weduw-vrouwen mijns volks
uit haar geliefde woning te zetten.
Haar kinderen berooft gij van hun glorie,
want gij maakt ze tot uw slaven,

Kroeze meent, dat het klaaglied wordt geuit door leden van het getroffen volk zelf, die nu eens gezamenlijk spreken („wij zijn vernietigd"), dan weer ieder voor zich („van mijn volk").

[1]) De verzen 6 en volgende zijn zeer moeilijk te vertalen, gelijk de onduidelijkheden en invoegingen van de Statenvertaling reeds doen vermoeden. De Nieuwe Vertaling van de Ned. Bijbelgenootschap volgt dan ook een andere tekst dan de Statenvertaling. Een moeilijkheid is ook, of de verzen 6 en 7 als woorden van de valse profeten dienen beschouwd te worden. De vertalers en uitleggers verschillen daarover zeer van mening. De Nieuwe Vertaling ziet alleen de woorden van vs 6 als weergave van hetgeen de valse profeten tegen Micha aanvoeren en laat in vs 7 Micha weer aan het woord. Wij menen, dat de inhoud van 6 en 7 het beste tot zijn recht komt, wanneer wij ze beschouwen als het verweer van genoemde valse profeten.

[2]) De Statenvertalers lazen „amoer" („geheten"); beter is „aroer" („vervloekt").

zodat zij niet mogen opgroeien op hun erfdeel [1]).
10 Vooruit! Staat op! Maakt dat gij wegkomt!
Want dit land zal u geen rust geven;
Kanaän zal voor u geen ongestoord bezit zijn.
Om der wille van uw ontstellende onreinheid,
uw algehele zedelijke verdorvenheid
in alle verhoudingen van uw leven,
zult gij verdorven en verdaan worden,
want de ondergang is bij de HERE vast besloten.
11 Als er iemand is, die als een windbuil
ijdele praat uitslaat en leugen liegt,
en tot u zegt: Ik profeteer u van wijn
en van bedwelmende drank [2]),
waarmede hij u weelde en zingenot voorspiegelt
en u het ideaal van de onderdrukker aanprijst,
dan is dat profetie naar uw smaak,
dan is zulk een man uw profeet!
Zodanige valse profetie wordt door u aangemoedigd,
doch tot mij zegt gij: Houd op met profeteren!"

c. *De eerste heilsaankondiging.* 2 : 12, 13.

2 : 12 Hoort nu echter ook de aankondiging van het heil,
dat de HERE aan Israëls rest heeft toegedacht.
Want Hij zal Zijn volk niet helemaal verstoten.
Een overblijfsel, dat Hem vreest en eert,
zal Hij verlossen en verzamelen uit de ballingschap.
Want het eigen Woord des HEREN luidt:
Voorzeker zal Ik u geheel herzamelen, Jacob!
Voorzeker zal Ik Israëls overblijfsel vergaderen!
Ik zal hen als schapen in een kooi samendrijven [3]);
als een kudde in haar weide zal Ik ze zetten.
En er zal zulk een grote menigte bijeenzijn,

---

1) Vergelijk 2 Kon. 4 : 1 v.v.

2) De Statenvertaling en ook nog wel enige nieuwere vertalingen hebben „sterke drank". Maar het oude Israël kende het gedistilleerd nog niet en daarom is de algemene term „bedwelmende drank" verkieselijker.

3) De Statenvertalers vatten Bozra (Botsra) op als de naam van de hoofdstad der Edomieten, maar vele nieuwere vertalers zien erin de aanduiding van een omheinde ruimte, een kooi.

dat het er zal wemelen en gonzen van mensen! [1])
13 En zoals de belhamel de kudde voorgaat
en door de deur doorbreekt naar buiten,
zo zal de Voortrekker voor Mijn volk uitgaan;
zij zullen door de poort van de ballingschap
doorbreken en naar buiten uitgaan.
Dan zal hun Koning, Vorst Messias,
voor Zijn volk uitschrijden.
Want de HERE is aan hun spits getreden.

d. *De aanklacht tegen de leiders van Juda.* 3 : 1-4.

3 : 1 Daarna richtte ik, Micha, Gods profeet,
mij tot de leiders van het volk van Juda,
tot de hoofden van de geslachten van Jacob
en tot de oudsten der families in Israël,
tot allen, die krachtens hun ambt zijn geroepen
om over het volk Gods als rechters te fungeren.
Ik richtte mij tot alle regenten en rechters,
om de aanklacht tegen hen te preciseren.
Ik zeide dan tot hen het volgende:
Is het niet uw aller roeping en taak,
dat gij niet alleen de rechtsregels kent,
die de God des verbonds aan Zijn volk heeft gesteld,
maar dat gij u ook bekommert om de handhaving,
om de onkreukbare toepassing daarvan?
2 Doch wat doet gij, die het recht moet bestellen?
Gij haat het goede, het recht en de gerechtigheid,
en bemint het slechte, het onrecht en de ongerechtig-
[heid.
Gij zijt het, die de mensen de huid afstroopt,
hun het vel over de oren haalt,
zodat zij maatschappelijk te gronde gaan!
Gij zijt het, die de kleine mensen, de eenvoudigen,
het vlees van de beenderen afkluift,
zoals wilde vleeseters dat plegen te doen!

---

[1]) De Statenvertaling heeft: van mensen *deunen*, welk middel-nederlands woord „deunen" betekent: dreunen, weergalmen, klinken. Vergelijk „deun" en „deuntje".

Gij zijt het, die met het volk handelt
zoals wilde beesten met hun prooi doen!
3 Ja, hetgeen zij eten is het vlees van Gods volk,
en hùn huid trekken zij van hen af,
en hùn beenderen kluiven zij af.
Zoals een dier wordt geslacht
en een maaltijd wordt bereid,
zo hakken zij het vlees van het volk
in de pot in stukken
en leggen zij het als gebraad in de pan.
4 De HERE echter zal hen oordelen,
en Hij zal hun schanddaden straffen.
Dan zullen die goddeloze regenten en rechters
het nog bestaan, om, zonder bekering des harten,
doch alleen uit een bang gevoel van straf,
de HERE tot hun hulp aan te roepen.
Maar de HERE zal die schijnvromen niet antwoorden,
en Hij zal hun smeekbeden niet horen.
Want Zijn gelaat zal Hij van hen afkeren,
ja, Zijn rug hun toekeren.
Gelijk zij het arme volk gekweld hebben,
en zich doof hielden voor het hulpgeroep,
zo zal de HERE hen slaan om hun zonden,
en doof blijken te zijn voor hùn hulpgeroep.
Zodat de HERE met hen zal handelen,
zoals zij met het volk Gods hebben gehandeld.

e. *De aanklacht tegen de valse profeten van Juda.* 3 : 5-8.

3 : 5 Niet alleen tegen de regenten en rechters,
maar ook tegenover de valse profeten
wil de HERE Zijn aanklacht verduidelijken.
Als volgt hoorde ik de HERE spreken:
Gij valse profeten verleidt Mijn volk,
want gij leidt het op een dwaalspoor:
zolang gij iets met uw tanden krijgt te bijten,
zolang gij betaald wordt en te eten hebt,
brengt gij de boodschap van vrede,
verkondigt gij heil en geluk.
Doch zodra gij geen geschenken meer krijgt

en uw profeteren niet meer wordt beloond,
roept gij de heilige oorlog tegen hen uit
en ruit en hitst gij een ieder tegen hen op!
Want gij maakt als echte broodprofeten
van uw profetenbaantje een kostwinning,
van de inspiratie een leugen,
van Gods heilig Woord koopwaar.
Wie het meeste betaalt,
wordt het beste bediend!
6 Daarom zal de nacht over u komen
en het onheil van Godswege u treffen!
Zodat gij geen visioen meer zult hebben [1]),
want uw verstandsverlichting zal u begeven.
De duisternis van Gods gericht zal u bedekken,
zodat gij niet meer zult kunnen orakelen [2]),
want uw helderziendheid zal u verlaten.
Al uw vermeend openbaringslicht
zal u worden afgenomen.
De zon des heils zal over u ondergaan,
en de dag zal over u verdonkerd worden,
want Juda en Jeruzalem zullen verwoest worden
en het volk zal in ballingschap gaan.
7 Zij, die zich uitgeven voor zieners,
zullen dan rood van schaamte en verlegen staan,
omdat hun profetie van vrede en vreugde
niets dan leugen blijkt te zijn.
Zij zullen allen het gezicht tot over de bovenlip,
met de mond erbij, omhullen en bedekken [3]),

---

[1]) De nacht van het oordeel zal zich kenmerken door totale afwezigheid van goddelijke verlichting, zodat de valse profeten geen „gezicht", geen „visioen" meer zullen hebben. Het gebruik van het woord „gezicht" of „visioen" wijst erop, dat de valse profetie geen puur verzinsel is, daar zij wel niet aan de openbaring van God, doch bijvoorbeeld aan helderziendheid of extase (gemoedsopwinding) of verkeerd bestede verstandsverlichting is toe te schrijven.

[2]) In het Hebreeuws wordt voor wat de Statenvertalers met „waarzeggerij" weergaven een woord gebruikt (kèsem), dat nooit voor de echte profetie wordt gebezigd, maar steeds in één adem met allerlei toverkunsten wordt genoemd.

[3]) De Statenvertaling heeft: „de bovenste lip bewimpelen"; de Nieuwe Vertaling: „de hovenlip omwinden"; andere vertalingen bieden wel: „de snor of knevel bedekken", „de baard bedekken". Bedoeld is een bedekking van het ge-

omdat de rouw over hen zal gekomen zijn.
En de oorzaak van deze hun rouw zal zijn,
dat zij wel zullen zoeken een godswoord te krijgen,
maar er nergens vandaan een goddelijk antwoord zal [komen.
8 Doch ik, Micha, Gods profeet en boetgezant,
ben helemaal vervuld van kracht,
ik ben geheel vol van 's HEREN Geest [1]),
ik word volstrekt beheerst door Gods recht,
ik ben als een held vol van moed,
om aan Jacob, het volk van God in Juda,
zijn overtredingen van Gods wet voor te houden;
om Israël, het zaad van Gods verbond en verkiezing,
zijn zonde aan te zeggen.

f. *De aanklacht samengevat.* 3 : 9-12.

3 : 9 Hoort toe, gij leiders van het volk van Juda,
gij hoofden van de geslachten van Jacob,
gij oudsten der families in Israël,
alle gij regenten en rechters van Gods volk!
Luistert nu, gij die Gods recht verafschuwt
en die al wat recht is krom maakt
doordat gij wat rechtschapen is verdraait!
10 Gij, die Sion, de stad Gods, verfraait en versterkt
door uw onderdanen het bloed onder de nagels weg te [halen,
ja, verzet tegen de dwangarbeid bloedig bestraft;
gij, die Jeruzalem, de stad des groten Konings,
opbouwt door het plegen van onrecht en geweld, —
hoort nu nog eenmaal in het kort de aanklacht:

---

zicht tot over de bovenlip, met de mond erbij. Het was een rouwgebruik, vergelijk Lev. 13 : 45; 2 Sam. 19 : 25; Ezech. 24 : 17, 22. Oorspronkelijk schijnt het gebruik geweest te zijn het gehéle gezicht te bedekken door het te omwinden, vergelijk 2 Sam. 15 : 30 en Jer. 14 : 3. Het gebruik gaat wellicht terug op de heidense opvatting, dat men zich op die wijze onkenbaar maakte voor de boze geesten.

[1]) De Statenvertaling heeft: „vol kracht van de Geest des HEREN". Daar echter duidelijk twee zaken zijn bedoeld (vol van kracht èn van de Geest des HEREN), verdient het aanbeveling na „kracht" een komma te plaatsen.

11 Jeruzalems hoofden, de rechters over het volk,
nemen grif steekpenningen aan
wanneer zij geroepen worden rechtszaken te behan-
[delen,
zodat zij ziende blind worden voor het recht
en horende doof worden voor de aanklacht;
en het gevolg is, dat zij een schuldige vrijspreken
en een onschuldige niet aan zijn recht helpen.
Jeruzalems priesters, de leraars der wet,
die hun inkomsten uit de offers trekken,
zoals de HERE in Zijn wet heeft bevolen,
maken niet gratis Gods wil bekend,
doch laten zich graag en goed belonen
wanneer zij rein of onrein moeten verklaren,
zodat het met rein en onrein niet nauw genomen
[wordt.
Jeruzalems profeten zijn beroepsprofeten,
want zij profeteren voor geld en voor geschenken,
zodat hun profeteren niets anders is
dan een heidens waarzeggen om loon.
En het gruwelijke bij dat alles is dit,
dat ze zeggen op de HERE te steunen,
en op de bescherming van God te rekenen!
Want ze roemen in hun schijnvroomheid:
„Is de HERE onze God niet in ons midden?
Troont Hij niet boven de ark in de tempel?
Daarom kan ons geen onheil overkomen,
zoals sommige profeten beweren! [1])
Want Gods tegenwoordigheid is altijd heil".
12 Maar de HERE zegt daartegenover:
Om uw zonden, rechters, priesters en profeten,
zal het schone Sion worden omgewoeld,
zoals een akker wordt omgeploegd.
Want Sion zal van de aarde worden weggevaagd
en niets anders meer zijn dan akkerland,
waarover de boer zijn ploeg zal laten gaan.
Jeruzalem, de stad des groten Konings,
zal een en al tot puin worden.

---

[1]) Denk hier niet alleen aan Micha, maar ook aan zijn tijdgenoot Jesaja!

En de tempelberg, waar God Zijn woning heeft,
zal met de grond gelijk gemaakt worden,
zodat hij niet méér zal zijn dan een hoogte,
een heuveltje, met dicht geboomte begroeid.
De heerlijkheid des HEREN zal daar niet meer zijn!

DEEL III.

DE HERSTELLING NA HET GERICHT. 4 : 1—5 : 14.

a. *Sion als middelpunt van het vrederijk.* 4 : 1-5.

4 : 1 Het gerichtswoord over de tempelberg Sion
is echter niet het laatste woord des HEREN.
Op de naaste toekomst van ramp en oordeel
zal een laatste toekomst van vrede volgen.
Want de HERE zal de Messias zenden
en Diens komst in de wereld zal zijn
het begin van het messiaanse vrederijk,
dat door Zijn wederkomst op de wolken
tenslotte volle heerlijkheid zal hebben.
Daarom zal het gebeuren in het laatste der dagen,
in de dagen van de heerschappij van de Messias,
dat de berg van het Huis des HEREN [1]),
de tempelberg, waar de HERE eens woonde,
zal vaststaan op de hoogste der bergen [2]),
zodat hij boven alle heuvelen is verheven
en een ieder hem duidelijk zal zien.
Want die tempelberg zal weer in ere zijn
als het middelpunt van de ware eredienst.
En de volkeren van geheel de bewoonde wereld,
die voorheen in hun eigen wegen wandelden,
zullen dan toestromen tot de tempelberg,
want zij zullen erkennen en begeren
het heil des HEREN, daar geschonken.
2 En vele natiën zullen elkaar aansporen,

---

[1]) De profetie van Micha 4 : 1-3 komt ook voor in Jesaja 2 : 2-4.

[2]) De beeldspraak wil aanduiden, dat de werkelijkheid van het heil des HEREN in Zijn Woordgetrouwe Kerk overal duidelijk zichtbaar zal zijn en velen zal trekken.

om naar het heiligdom des HEREN op te trekken.
Zij zullen dan elkaar met woorden aanvuren:
„Komaan, laat ons samen opgaan
naar de berg van Gods woning,
omdat Hij Zichzelf daar heeft geopenbaard!
Laat ons optrekken naar het heiligdom,
dat de God van aartsvader Jacob heeft gesticht!
En laat het heilige doel van ons opgaan zijn,
dat de HERE ons daar onderricht geve
aangaande wegen, die Hij ons voorstelt,
om daarop als Zijn volk te wandelen.
Want uit Sion zal het wetsonderricht uitgaan
en uit Jeruzalem zal het Woord Gods voortkomen!"
3 Dan zal het aannemen van Gods openbaring
en het wandelen op de weg des HEREN
in het volkerenleven deze ommekeer bewerken:
hun vele oorlogen en onderlinge twisten
zullen ze niet meer met het zwaard beslissen,
doch de HERE, Die dan hun Leraar is,
zal ook als Scheidsrechter optreden,
want door de heerschappij van het hemelrijk
zullen de gruwelijke oorlogen ophouden
en zal de eeuwige vrede bloeien.
Geschillen tussen de volkeren zullen er blijven,
doch het hoogste recht, het recht van de HERE,
zal daarover beslissen en die beslechten,
en daaraan zullen zij zich onderwerpen.
Omdat er geen wapenen meer nodig zijn,
zullen zij het oorlogstuig gaan omsmeden,
om er werktuigen des vredes van te maken:
hun zwaarden zullen zij hersmeden tot kouters,
hun lange speren tot snoeimessen.
Het ene volk zal tegen het andere geen zwaard op-
[heffen,
zij zullen elkaar ook niet meer aanvallen
en niemand zal zich oefenen tot de strijd,
zodat de oorlogsvoering niet wordt geleerd
en militaire plannen onbekend zijn.
4 Alle mensen zullen veilig en gerust wonen,
zodat iedereen zich zal verheugen

in het ongestoord bezit van zijn wijngaard
en in vrede daarvan de vruchten zal genieten.
Onverhoedse invallen van vijanden
zullen niemand meer kunnen opschrikken.
Ja, zó zal het zijn in de messiaanse toekomst!
Want de mond van de HERE der heerscharen,
Die mensen en engelen en alle ding gebiedt,
heeft deze heerlijke beloften gesproken.
En daarom zal het eens werkelijkheid zijn.
5 Want van Hem alleen is onze verwachting.
Vandaag immers wandelen alle volkeren der wereld
elk in de naam van hun eigen god, die afgod is,
in wiens dienst zij staan, onder wiens bescherming zij [leven.
Maar wij, het volk van Gods verbond en belofte,
wandelen in de naam van de HERE God,
Die niet alleen beloften heeft gesproken,
maar ze ook op Zijn tijd volkomen vervult.
Want Hij is onze God voor altoos en immer,
de God van de verre tijden en eeuwen.

b. *Sion als Gods wachttoren.* 4 : 6-8.

4 : 6 Hoort nu de eigen woorden des HEREN:
Wanneer de dag van het messiaanse heil komt,
zal Ik, de HERE, uit het Judese volk,
dat om zijn zonden in ballingschap is,
het kreupele en hinkende verzamelen [1]),
zoals een kudde van verstoten en kreupele schapen
door de goede herder weer wordt bijeengebracht.
Ik zal Mijn volk, verdreven naar vreemde landen
en overal heen verstrooid, opnieuw vergaderen.
En Ik zal wat Ik kwalijk heb behandeld,
weldoen en het genade na genade bewijzen.
7 Het hinkende zal Ik stellen tot een Rest,

---

[1]) De Statenvertalers hebben de vrouwelijke vorm („haar, die") uit het Hebreeuws letterlijk vertaald, terwijl naar Hebreeuwse trant het onzijdige („het kreupele" enz.) is bedoeld.

tot een Overblijfsel der genade en der verkiezing.
En het verdrevene [1]) zal Ik maken tot een machtig [volk.
De HERE, de God des verbonds en der belofte,
zal als Koning de scepter over hen voeren
op de berg Sion, de plaats van Zijn woning,
van heden af tot in verre tijden der toekomst.
8 En gij Migdal-Eder, gij „kudde-toren" [2]),
gij Ofel der dochter Sions, heuvel van Jeruzalem [3]),
gij zult de wachttoren des HEREN zijn,
opdat de Herder Israëls Zijn volk bewake;
want tot u zal genaken en komen de heerschappij,
welke in de glorietijd Davids huis bezat;
het koningschap der dochter van Jeruzalem
zal u als een godsgeschenk te beurt vallen,
omdat de grote Davidszoon op Zijn troon
Zijn volk wijs en zacht zal regeren.

c. *Sion ontzet en gered.* 4 : 9-14.

4 : 9 Maar, o dochter Sions, inwoners van Jeruzalem!
waarom schreeuwt en jammert gij zo luide
in de tijd van uw rampen en plagen,
zoals een barende vrouw dat doet?
Hebt gij dan niet een aardse koning,
die u kan helpen in de nood?
Is soms uw koning, die toch uw raadsman is,

---

[1]) De Statenvertaling heeft: „en haar, die verre henen verstoten was". De Nieuwe Vertaling biedt: „het verdrevene". Het Hebreeuwse woord heeft als grondbetekenis zoveel als: ver verwijderd worden. Sommigen willen hier een ander Hebreeuws woord lezen, dat wordt vertaald met: vermoeid zijn. Zodat het dan zou worden: „het vermoeide" of: „het verzwakte".

[2]) Migdal-Eder („kudde-toren") is de plaats, waar Jacob zijn tent spande, Gen. 35 : 21. Het hier bedoelde kan een plaats dicht bij Jeruzalem zijn; het kan ook een zinnebeeldige benoeming van die stad zelf zijn, gelet op hetgeen volgt: zoals in de woestijn torens werden opgericht om de kudde te bewaken, zo richt de HERE het toekomstig Jeruzalem op als wachttoren om Zijn kudde, het volk Israël, te bewaken en te beschermen.

[3]) Ofel (buil, bult, heuvel) was blijkbaar de technische term voor een versterkt stadsdeel, 2 Kon. 5 : 24; in Jeruzalem werd zo genoemd het zuid-oostelijk (of noordelijk?) deel van de tempelheuvel, de Davidsstad, 2 Kron. 27 : 3; 33 : 4.

omgekomen in het gericht van dit uur,
zodat kronkelingen als van een barende
u hebben aangegrepen en doen krommen?
10 Krimp ineen en schreeuw het luide uit,
gij dochter Sions, gij bevolking van Jeruzalem,
zoals een vrouw, die een kind ter wereld brengt!
Want in dit uur van Gods toorn en oordeel over u
zult gij uit uw stad moeten uittrekken,
omdat de veroveraar u uitdrijven zal
en de verwoeste stad u geen veiligheid biedt.
En gij zult in het open veld moeten bivakkeren
en naar Babel gevoerd worden in ballingschap.
Maar hebt goede moed en richt uw hoofd omhoog!
Want na het gericht breekt de heilstijd aan
en gij zult uit uw ellende worden gered
en uit de macht uwer vijanden verlost!
11 In dat uur van uw vernieling en verwoesting
zijn wel vele volkeren tegen u verzameld
en zij zeggen met blijdschap in het hart:
„Laat die stad maar worden ontheiligd!
Mogen onze ogen zich aan Sion verlustigen!
Laat haar waardigheid als uitverkorene vergaan!
Het is ons een welgevallen en een vermaak,
op u als een verwoeste stad neer te zien!"
12 Maar die volkeren rekenen niet met God,
zij weten de gedachten des HEREN niet
en verstaan niet, dat de HERE het plan heeft,
om Zijn stad en volk weer in eer te verheffen!
Dit ontgaat ten enenmale aan die volkeren,
dat de HERE hen rondom Jeruzalem verzamelt,
om hen als korenschoven op de dorsvloer
te dorsen, te slaan en te verbrijzelen!
Zodat al wat zij Sion hebben toegedacht
op hun eigen hoofd zal wederkeren.
13 Daarom, gij dochter Sions, gij volk van God!
staat op en gaat uw vijanden dorsen!
Want Ik, de HERE, zal uw hoornen van ijzer maken,
zodat gij grote stootkracht zult hebben.
En uw hoeven zal Ik van koper doen zijn,
zodat het vertrappen en vertreden uwer vijanden

een volkomen werk der vernieling zal zijn.
Ja, gij zult vele volkeren verbrijzelen,
en hun onrechtmatig gewin, de geroofde buit,
zult gij [1]) door de ban aan de HERE wijden.
Hun schatten en rijkdommen, al het vermogen,
zult gij brengen voor de HERE der ganse aarde.
14 In het uur van uw oordeel en gericht
moogt gij alles wat weerbaar is mobiliseren
en pogen door wapengeweld u te bevrijden,
maar het zal u geen uitkomst brengen [2]).
Want de vijand heeft een wal opgeworpen
en door belegeringsschansen ons ingesloten.
Met een stok zal men de richter Israëls,
de koning van Juda, op de wang slaan,
hem op het smadelijkst vernederend.
Zo zullen natie en koningschap
een einde nemen.

d. *De messiaanse redding.* 5 : 1-5.

5 : 1 Doch gij Bethlehem, stad van Davids geslacht,
wier toenaam al vanouds is Efratha [3]),

---

[1]) Het onderwerp van de zin is niet de HERE, zoals de Statenvertaling het heeft, maar nog steeds „de dochter Sions".

[2]) Het begin van vs 14 is zeer moeilijk uit het Hebreeuws in het Nederlands over te brengen, zodat de vertalers ver uiteengaan en velen de Hebreeuwse tekst willen „verbeteren", wat reeds uit de volgende vertalingen blijkt:
Statenvertaling: Nu, rot u met benden, gij dochter der bende, hij zal een belegering tegen ons stellen.
Nieuwe Vertaling: Nu moogt gij u in benden scharen, gij bendegenoten. Een belegeringswal heeft men tegen ons opgeworpen.
Prof. Edelkoort: Nu moogt gij u pijnlijke insnijdingen maken; zij hebben een belegering tegen u gesteld.
Prof. J. Ridderbos: Nu — dring u opeen, gij stad van krijgsbenden; men werpt een belegeringswal tegen ons op.
Prof. Bleeker: Verwond u zelf deerlijk, een belegeringswal heeft men tegen ons opgeworpen.
Zuid-Afrikaanse Vertaling: Nou sal jy by hope bymekaar moet kom, o stad van krygsbendes; die vyand het 'n wal teen ons opgegooi.

[3]) Volgens 1 Kron. 4 : 4 was Efratha de (stam-)vader van Bethlehem, zodat die eigennaam ook aan het grondgebied, waarmede de persoon was verbonden, werd toegekend.

gij „Broodhuis" in het vruchtbare akkerland [1],
al is uw bevolking maar een zeer klein geslacht
in vergelijking met de overige in Juda's stam [2],
toch zult gij een grote naam in Israël hebben,
want uit u zal iemand voortkomen,
die voor Mij en Mijn zaak zal optreden
en daarom een bijzondere bestemming heeft:
Hij zal de Heerser zijn over Israël, Gods volk,
daar Hij Vorst Messias, Jezus Christus, zal zijn.
Diens oorsprong ligt in de grijze oudheid,
want toen de bergen geboren werden,
de aarde en de wereld werden voortgebracht,
in die tijd van het onafzienbare verleden
was Hij immers de eeuwige Zoon van God.
2 Omdat die Heerser over Israël komt,
zal de HERE Israël, het volk van Zijn verbond,
slechts voor een tijd aan zijn lot overlaten;
Hij zal het aan de vijand prijsgeven,
tot het beloofde uur is aangebroken,
dat de moeder van die Heerser
Hem als haar zoon heeft gebaard.
Want dan is de heilstijd geboren,
om het volk van God te verlossen!
Dan zullen de Judeeërs, die overgebleven zijn,
die de broeders van de Heerser uit Juda zijn,
als overblijfsel uit de ballingschap terugkeren,
samen met de Israëlieten uit het Noordelijk rijk,
zodat al Gods volk in Hem zal worden verenigd
tot de ware dienst van de God des verbonds.
3 Die Heerser zal dan optreden als Herder
in de hoogheid van de naam des HEREN,
om het onder Zijn scepter vergaderde volk

---

[1]) De naam Efratha betekent „vruchtveld", „vruchtbaarheid"; de naam Bethlehem „Broodhuis", letterlijk „Vleesbuis", omdat het Hebreeuwse woord lèchem „vlees" betekent. Want oudtijds voedde men zich met vlees en melk. Later kreeg het woord ruimer betekenis: voedsel, en dan speciaal: brood. In Zefanja 1 : 17 is het nog „vlees", of beter: ingewand.

[2]) De Statenvertaling heeft „de duizenden van Juda". Het Hebreeuwse woord (èlef) betekent letterlijk „duizendtal", maar is vaak ook de aanduiding van een geslacht als onderdeel van een stam.

als een kudde te leiden en te weiden.
Hij zal het doen in de kracht des HEREN,
teneinde Zijn kudde te bewaren en te beschermen.
Hij zal het doen in opdracht van de HERE,
door Zijn God bekleed met majesteit.
Allen, die Hem als hun messias erkennen,
zullen dan veilig en rustig wonen,
want die Heerser zal groot en heerlijk zijn,
daar Hij Zijn messiaanse koningsheerschappij
zal uitbreiden tot de einden der aarde,
zodat Zijn rijk de gehele wereld zal omspannen
en allen voor Hem de knie zullen buigen.
4 En dit zal het toekomstig vredesbestand zijn [1]),
dat overal zegen en welvaart zal verspreiden:
wanneer Assur, de aan God vijandige wereldmacht
en als zodanig het voorbeeld van alle machten,
die steeds de messiaanse heerschappij bestrijden,
ons land met zijn legers zou binnenvallen
en in onze paleizen zou binnendringen,
zodat hij zich al overwinnaar waant,
dan zullen wij, het volk van Vorst Messias,
een heilig getal van zeven herdersvorsten,
ja méér dan die, acht vorsten over de mensen [2]),
tegenover de invallers en veroveraars stellen.
5 Dat groot aantal legeraanvoerders,
dat in dienst staat van de opperste Herder,
zal dan niet met de staf, doch met het zwaard
het land van Assur geheel afweiden,
zodat het een totale verwoesting zal ondergaan
en alle inwoners verdelgd zullen worden.

---

[1]) In het Hebreeuws staat letterlijk zoveel als: en deze zal vrede zijn. Kennelijk is niet „Hij", de „Heerser", het onderwerp (zoals de Statenvertaling en de Nieuwe Vertaling willen), maar is het geheel een inleidingszin op wat volgt.

[2]) Het Hebreeuws heeft: mensenvorsten. De Nieuwe Vertaling omschrijft met: vorsten *uit* de mensen; anderen vertalen: vorsten *over* de mensen. Ofschoon het verschil niet groot lijkt, lijkt de laatstgenoemde vertaling wel de beste, zonder dat daarmede behoeft gekozen te worden voor de opvatting, dat die „vorsten" hemelwezens, engelen, zouden zijn, wat sommige uitleggers willen voorstaan.

Het oude land van de geweldige jager Nimrod [1])
zal in zijn poorten worden verslagen [2]).
Want Hij, de Heerser uit Bethlehem Efratha,
zal ons, Zijn volk, redden van Assur,
wanneer die in ons land mocht komen
en in ons rijksgebied zou binnenvallen.

e. *De messiaanse zegening.* 5 : 6-8.

5 : 6 In die tijd zal het overblijfsel van Jacob,
het nieuwe Israël, aan het gericht ontkomen,
en nu levend naar het goddelijk bevel,
onder de volkeren een aparte plaats innemen:
het zal als een dauw van de HERE zijn;
zoals wanneer dauw en regenstromen
het gras bevochtigen en alles doen groeien,
zodat het geheel een groenend veld wordt,
welks groei en bloei van geen sterveling,
van geen der mensen afhankelijk is,
zó zal Gods volk in weelde bloeien,
gezegend door haar God en Heer alleen,
van mensen geen heil meer wachtend.
7 In die tijd zal het overblijfsel van Jacob,
het nieuwe Israël, alleen door God gezegend,
met onweerstaanb're kracht zijn toegerust,
zodat het onder de natiën der aarde
en temidden van vele wereldvolken
zijn vernietigende oppermacht zal tonen,
om alle zijn vijanden volkomen te verslaan.
Want onder hen zal Israël verkeren
als een leeuw onder de dieren der wildernis,
als een jonge leeuw onder de schaapskudden,
die, wanneer hij in de schaapskooi binnendringt,
de schapen vertrapt en verscheurt,
zonder dat iemand ze kan redden.

---

[1]) Gen. 10 : 8; 1 Kron. 1 : 10.

[2]) De Statenvertaling heeft: „in deszelfs ingangen" (frontieren, grenzen), toch wisten de Statenvertalers reeds, dat het ook kan zijn: met blote zwaarden. De betekenis van het Hebreeuwse woord is onzeker; in Ps. 55 : 22 heeft het duidelijk de betekenis van „getrokken zwaard". Sommigen vertalen dan ook: „met de kling".

8 Uw machtige hand, o volk van God,
zal ver boven uw tegenstanders opgeheven zijn,
zodat gij de overhand zult behouden
en al uw vijanden zullen omkomen,
zodat hun naam en plaats vergaan.

f. *De messiaanse reiniging.* 5 : 9-14.

5 : 9 In die tijd van de messiaanse strijd
zal echter geen militaire macht bestaan,
omdat daarop geen vertrouwen mag zijn.
Daarom, zo luidt het eigen woord des HEREN,
zal Ik uw strijdrossen allemaal uitroeien,
zodat er geen paard meer onder u zal zijn;
en uw strijdwagens zal Ik vernietigen,
zodat die onder u niet meer gevonden worden.
10 Uw versterkte steden zal Ik slechten
en al uw vestingen zal ik slopen.
Gij zult daarvan ook niet meer willen weten,
want Ik zal uwe sterkte zijn.
11 Ook zal Ik in die nieuwe heilstijd
de tovermiddelen uit uw hand uitroeien,
zodat die afgodische practijken ophouden;
waarzeggers zult gij niet meer hebben,
zodat het vragen van goden en geesten
onder u niet meer zal voorkomen.
12 De gesneden godenbeelden, door u opgericht,
zal Ik uit uw midden restloos uitroeien;
en de massében, de door u gewijde stenen [1]),
de symbolische tekenen der mannelijke goden,
die gij overal in het land, bij de altaren,
bij de graven en de grenzen hebt neergezet,
opdat de godheid daar intrek in nemen zou,
zal Ik uit uw midden wegruimen.
En gij zult niet meer willen neerknielen
voor een afgodsbeeld, dat uw hand maakte,
want gij zult Mij alleen vereren.
13 Ook zal Ik de asjeren, de gewijde palen [1]),

[1]) De Statenvertaling biedt in vs 12 „opgerichte beelden", waar de Nieuwe Vertaling heeft: „gewijde stenen", en in vs 13: „uwe bossen", waar in de Nieuwe

de symbolische tekenen der vrouwelijke goden,
die gij naast de afgodenaltaren hebt opgericht,
uit uw midden uitrukken en wegdoen.
Zo zal Ik al uw beelden [1]) vergruizelen,
opdat uw land van afgoderij gezuiverd zij.
14 Maar de volkeren, die zich niet bekeren
en zich niet voegen bij het nieuwe Israël,
omdat zij niet horen naar Mijn Woord,
zal Ik in Mijn toorn over hun hardnekkige zonden,
en in Mijn rechtmatige boosheid over hun afval
straffen met de wraak van Mijn verbond,
zodat zij zullen ondergaan.

Vertaling sprake is van: „gewijde palen". Mede door de opgravingen is er omtrent de genoemde stenen en palen meer bekend geworden. Als gewijde stenen vertegenwoordigen de massében (het Hebreeuwse woord is „masseba") de Baäls, in het algemeen de mannelijke goden. De gewijde palen zijn symbolische tekenen van de vrouwelijke goden, de godinnen. Die gewijde paal was misschien oorspronkelijk een levende boom, doch later een afgekapte boomstam, een paal naast het altaar. De godinnen waren de Asjéra's en de Astarte's. De Kanaänieten hadden de geslachtelijke onderscheiding der mensen overgebracht op de goden, wat een algemeen oud-oosters verschijnsel is. Uit de opgravingen is duidelijk geworden, dat in die afbeeldingen van de mannelijke en vrouwelijke Baäls op een realistische manier nadruk werd gelegd op het sexuele moment. In de eredienst der Baäls was dan ook een factor van betekenis, dat mannen en vrouwen zich in de dienst der goden geslachtelijk aan elkaar overgaven, wat de zogenaamde cultische prostitutie wordt genoemd, godsdienstige ontucht. Zo meende men de krachten der vruchtbaarheid in beweging te brengen.

[1]) De Hebreeuwse tekst heeft, zoals ook de Statenvertaling en de Nieuwe Vertaling het weergeven: „en Ik zal uwe *steden* verwoesten". Het doet vreemd aan, dat hier op het begin van vs 10 wordt teruggegrepen, zonder verband met de inhoud van de verzen 11-14. Waarom wij misschien hier te denken hebben aan een schrijffout in de afschriften, namelijk de wijziging van één letter (in het Hebreeuws de verwisseling van de ain voor de tsade), zodat niet gelezen dient te worden: uwe steden (arèka), maar: uwe beelden (tsirèka).

DEEL IV.

DE ZONDEN IN HET GERICHT. 6 : 1—7 : 6.

a. *De aanklacht in het gericht.* 6 : 1-5.

6 : 1 Hoort toch wat de HERE, de God des verbonds,
Die trouw is aan Zijn beloften en bedreigingen,
tot mij, Zijn profeet Micha, nu zegt:
„Treedt gij op als aanklager tegen dit volk,
als Mijn zaakgelastigde in dit proces,
ten aanhoren van [1]) de bergen der aarde,
die in dit rechtsgeding tegen Mijn bondsvolk
als zwijgende getuigen kunnen fungeren,
daar zij immers al de eeuwen door
hebben gezien wat op de aarde geschiedt!
Laten de heuvelen uw stem vernemen,
daar zij mèt de bergen de stille getuigen zijn
en dies weten wat in de wereld gebeurt!
Laten dan de bergen en heuvelen der aarde
in deze rechtszaak de onpartijdige toehoorders zijn!"
2 Daarom roep ik, Micha, tot de bergen:
„Hoort toe, gij bergen, in het rechtsgeding,
dat de HERE heeft met Zijn volk des verbonds,
en luistert naar de aanklacht van de HERE!
Leent het oor, gij grondvesten der aarde,
die met uw voet rust in de diepte der zee
en fungeert als pijlers van het aardoppervlak
en de bergen en heuvelen eeuwig draagt!

---

[1]) De Statenvertaling heeft: „*met* de bergen", maar het laat zich moeilijk verklaren, dat de bergen partij in geding zijn. Ook het vervolg laat zien, dat zij opgeroepen worden als „stille getuigen" („en laat de heuvelen uw stem vernemen"). Vandaar dat met wijziging van één letter in het Hebreeuws niet „met" maar „tot" gelezen wordt.

Want de HERE, de God van het verbond,
wil Zijn volk voor de vierschaar dagen,
om Zijn aanklacht uit te brengen,
om Zijn volk aan het recht te toetsen.
En Hij wil met Israël, het volk Zijner verkiezing,
een proces naar het recht des verbonds voeren".
3 Hier is de eigen aanklacht des HEREN:
Mijn volk, dat ondanks uw afval van Mij
toch door Mij wordt aangezien als *Mijn* volk,
wilt gij hier eens tegen Mij betuigen,
wat voor kwaad Ik u ooit heb aangedaan?
Wilt gij nu eens openlijk tegen Mij zeggen,
of Ik met iets uw geduld heb afgemat,
of Ik u ooit zó heb vermoeid en uitgeput,
dat gij Mijn dienst niet hebt kunnen dragen?
Heb Ik u ooit in de steek gelaten,
ja erger, u soms met rampen bezocht?
Of waren Mijn verbondswetten zó lastig
en Mijn verbondseisen zó zwaar,
dat Ik een gerechtvaardigde reden heb gegeven,
om u van Mij en Mijn dienst af te wenden?
Indien gij meent oorzaak te hebben,
wilt dan nu tegen Mij getuigen!
4 Maar gij zult niets kunnen aanvoeren!
Want wat heb Ik voor u niet gedaan?
Heb ik wat anders dan u welgedaan?
Laat Ik uit de vele u bewezen weldaden
een enkele ten voorbeeld mogen noemen:
Ik herinner u eerst aan deze weldaad,
dat Ik u uit het land van Egypte uitvoerde
en u uit dat slavenhuis heb verlost,
zodat gij als een vrij en zelfstandig volk,
met schatten beladen, hebt mogen uittrekken.
En nadat Ik u met kracht had bevrijd,
heb Ik u op uw tocht door de grote woestijn
niet aan uzelf of aan uw lot overgelaten!
Ik heb immers Mozes voor u uitgezonden,
en Aäron en Mirjam hem doen vergezellen,
opdat zij u zouden leiden naar 't beloofde land.
5 Mijn volk, wilt gij er ook eens aan denken,

wat Ik deed, wanneer gevaren u bedreigden!
Gedenk maar aan het kwaad, dat Moabs koning,
Balak, de zoon van Zippor, tegen u beraamde [1]),
hoe hij u door een waarzegger wilde vervloeken;
doch gij weet, wat Bileam, de zoon van Beor,
toen op Mijn bevel heeft moeten zeggen:
dat hij immers u heeft moeten zegenen!
Gedenk ook de weg van Sittim tot Gilgal [2])
— van de plaats, waar Bileam heeft gezegend,
tot Gilgal aan de overzijde van de Jordaan — [3])
gedenk dan wat toen allemaal is geschied!
Opdat gij moogt leren inzien en erkennen,
dat al wat Ik voor u overlang heb gedaan
blijken waren van Mijn gerechtigheid [4]),
van Mijn trouw aan het recht des verbonds,
en bewijzen waren van Mijn liefde voor u,
daar Ik, overeenkomstig Mijn belofte aan u,
vele machtige heilsdaden heb verricht,
om u in het beloofde land rust te schenken!

---

[1]) Vergelijk Numeri 22-24.

[2]) Sittim is Abel-Sittim, in Numeri 33 : 49 samen met Beth-Jesimoth genoemd als uiterste punt van Israëls laatste legerplaats ten Oosten van de Jordaan.

Gilgal: er is méér dan één plaats, welke die naam draagt. Hier is naar alle waarschijnlijkheid bedoeld het Gilgal ten Oosten van Jericho (Jozua 4 : 19), waar ná de overtocht over de Jordaan werd gekampeerd. De naam Gilgal betekent: „kring van stenen" (om een heilige plaats af te bakenen), „steenhoop".

[3]) Vergelijk Numeri 34 : 49 en Jozua 3 : 1 en 4 : 20.

[4]) In het Hebreeuws staat het meervoud van „gerechtigheid": gerechtigheden (Statenvertaling). Het Hebreeuwse woord (tsedakah) betekent: wat in een bepaalde verhouding de norm en dies het recht is en goed is en waaraan in die verhouding alles (woord en wandel) dient te beantwoorden, zodat het Hebreeuwse woord ook het spreken en handelen overeenkomstig de norm kan aanduiden. Vandaar dat het hier gaat over Gods daden, die overeenstemmen met hetgeen in het verbond tussen de HERE en Zijn volk was afgesproken, namelijk, dat Hij het zou brengen in Kanaän, in welke daden het recht en de liefde van de HERE samengaan om Zijn volk het heil der verlossing te bereiden. De „gerechtigheden" zijn derhalve de machtige heilsdaden, in welke de HERE Zijn verbondstrouw en verbondsliefde betoont. — De Nieuwe Vertaling wil met de vertaling: „het volle recht des HEREN", blijkbaar het accent hierop laten vallen, dat de HERE het volste recht heeft, vanwege Zijn heilsdaden, te vragen, dat Israël Hem trouw bleef. Aan dat moment diene blijkens het verband ook aandacht geschonken te worden, maar het is niet het hoofd-moment in die uitdrukking.

b. *Het pleidooi in het gericht.* 6 : 6-8.

6 : 6 Nadat de HERE door de mond van Micha
de aanklacht tegen Zijn volk had gesproken,
heeft het van ontrouw en afval beschuldigde
en van ongelijk overtuigde volk gezegd:
„Waarmede zal ik voor de HERE treden,
om de aanklacht tegen mij weg te nemen?
Hoe zal ik Hem nu kunnen behagen en verzoenen?
Waarmede zal ik mij neerbuigen in het stof
voor de God des verbonds in den hoge?
Zal ik voor Hem komen met brandoffers,
zal ik vele eenjarige kalveren offeren?
7 Zal ik de brandoffers vermenigvuldigen
en ze opvoeren tot vele duizendtallen,
omdat juist de vele offers Hem behagen?
Moet ik dan duizenden rammen slachten
en de offerolie zó overvloedig laten stromen,
alsof tienduizenden waterbeken zich uitstorten?
En als dan de vele kostbare dierenoffers
nog niet genoeg zijn om Hem te behagen,
zal ik dan het dierbaarste dat ik heb, geven:
zal ik dan de eersteling van mijn kracht,
mijn eerstgeborene als offer Hem aanbieden,
om mijn overtreding daarmede te verzoenen?
Moet ik dan de vrucht van de moederschoot
als kinderoffer op het altaar des HEREN
in de dood overgeven voor de zonde van mijn leven,
opdat mijn ongerechtigheden worden bedekt?"
8 Op die vragen is door mij, de profeet Micha,
aan het volk het volgende antwoord te geven:
Waarom vraagt gij toch naar de bekende weg,
om te weten wat uw God behaagt?
De HERE heeft u immers bekend gemaakt,
o nietige en zondige mens dezer aarde,
wat voor de heilige en hoge God goed is,
wat overeenstemt met Zijn heilige wil,
wat Hij altijd en overal van u vraagt!
Want Hij gaf u immers Zijn heilige Wet
door de dienst van Mozes, Zijn knecht.

En wat Hij u bekend maakte en van u eist
is niets anders dan deze drie zaken,
waarvan ik u nogmaals opgave wil doen:
Vooreerst behoort gij het recht te betrachten [1]),
zodat gij bij de behandeling van rechtszaken
alleen maar vonnist en het vonnis uitvoert
overeenkomstig de norm van Gods geboden.
Ja, in alle handelingen van uw leven
behoort gij alleen naar de wil van God te vragen.
Voorts dient gij als volk van Gods verbond
het trouwbetoon in dat verbond te beminnen [2]),
zodat gij in diepe liefde, in hou en trouw,
al wat God u als verbondsplicht heeft opgelegd
stipt nakomt, in geheel uw handel en wandel.
Tenslotte zult gij, in bescheidenheid en nederigheid,
in gemeenschap van heiligheid, omgaan met uw God,
Die met Zijn heil u is nabij gekomen.
Zo zult gij naar Gods verbond verstaan,
dat het uw God niet eerst om uw offer te doen is,
maar om geheel iets ànders en om veel méér:
biedt het dankbaar hart Hem als offer,
richt uw wegen naar Zijn eeuwige wet
en verheft Zijn naam met lofgezangen!

---

[1]) Het Hebreeuwse woord (misjpaat) wordt weergegeven met „recht"; het betekent „recht" in de zin van rechtsnorm, rechtspraak naar de norm van Gods wet (de thora), doch daar een rechtsgeding vele momenten omvat, zoals: onderzoek, verdediging, uitspraak, uitvoering van het vonnis, kan elk van die momenten misjpaat heten. Bovendien kan een uitspraak kracht van wet verkrijgen, vandaar dat misjpaat ook de aanduiding van gewoonterecht, gewoonte, gebruik, zede, wijze van doen, manier van optreden, kan zijn.

[2]) Het Hebreeuwse woord (chèsed), in de paraphrase weergegeven met „trouwbetoon", wordt door de Statenvertaling, wanneer het op God ziet, meestal vertaald door „goedertierenheid", en wanneer het op mensen slaat, het meest door „weldadigheid". Naar zijn oorspronkelijke betekenis zag het wellicht op de bestaande verhouding van genegenheid en trouwbetoon tussen leenheer en leenman. Meestal is het de aanduiding van de betrekking tussen verbondspartijen. die wederzijds de gemaakte afspraken in liefde voor elkaar en in trouw aan elkaar moeten houden, zodat de vertaling „trouwbetoon" (of: fideliteit) deze zaak van gemeenschapsbeleving in het verbond misschien het dichtst benadert.

c. *Jeruzalems zonde in het gericht.* 6 : 9-12.

6 : 9 „Hoort toe!" — zo roept de HERE tot de stad,
tot Jeruzalem, dat vol van ongerechtigheid is.
En als profeet des HEREN voeg ik daar aan toe:
Het is heilzaam Zijn naam te vrezen [1])
en naar Zijn stem eerbiedig te luisteren!
Geeft aandacht aan de roede van het gericht,
door te luisteren naar het woord van oordeel,
en hoort naar Hem, Die het verderf heeft besteld! [2])
10 Hoort dan de beschuldiging des HEREN:
Zijn er in het huis van de goddeloze
niet schatten van goddeloosheid opgestapeld?
Zijn daar geen onrechtmatig verkregen rijkdommen?
Wordt ook niet de verwenste schriele efa gebruikt [3]),
zodat de verkoper de volle maat niet geeft?
Ik weet, dat al die zonden er zijn!
11 Zou Ik dan hem onschuldig verklaren,
die een goddeloze weegschaal hanteert,
opzettelijk onzuiver en bedriegelijk gemaakt?
En zou Ik hem voor rechtvaardig houden,
die in zijn gordeltas weegstenen draagt,
welke niet anders dan valse gewichten zijn?
12 De rijken van Jeruzalem zijn vol geweld,
daar zij aldoor onrecht op onrecht bedrijven,

---

[1]) In het Hebreeuws staat zoveel als: „want Uw naam ziet het wezen" (Statenvertaling), ook wel vertaald met: „op wijsheid heeft Uw naam het oog", doch in het verband is daaraan geen goede zin te hechten. De Hebreeuwse tekst heeft blijkbaar door het afschrijven geleden, zodat de vertaling, meestal naar een gewijzigde grondtekst, slechts een benadering is en er dientengevolge variërende vertalingen gevonden worden: „het is heilzaam (of: het is wijsheid) Uw (of: Zijn) naam te vrezen". De Griekse Vertaling van het Oude Testament (de Septuaginta) heeft: „en zal redden hen die Uw naam vrezen".

[2]) In het Hebreeuws staat er letterlijk: „Hoort de roede en wie haar heeft besteld" (Statenvertaling). Sommigen willen met tekstwijziging lezen: „Hoort gij stam en gij volksvergadering der stad", waarbij onder „stam" het landschap Juda en onder „volksvergadering der stad" de samenkomst der Jeruzalemse bewoners is te verstaan. De Hebreeuwse tekst is blijkbaar niet ongeschonden tot ons gekomen.

[3]) De efa is een maat van 39,3 liter.

niet het minst in de vele rechtsgedingen.
De inwoners van Jeruzalem spreken leugen,
want ook voor het gerecht getuigen zij vals.
En hun tong is bedrog in hun mond,
daar zij geen waarheid meer kunnen spreken.

d. *Jeruzalems straf in het gericht.* 6 : 13-16.

6 : 13 Om al die zonden en overtredingen
maak Ik, de HERE, u ziek en zwak [1]),
zodat uw volkskracht is gebroken.
Ik breng u vele harde slagen toe
en Ik richt verwoestingen onder u aan,
daar uw vele zonden gestraft moeten worden.
14 Gij zult uw brood wel eten,
doch zonder verzadigd te worden,
zodat de honger u innerlijk zal kwellen [2]).
Gij zult wel trachten wat te verbergen,
doch gij zult er niet in slagen
iets werkelijk in veiligheid te brengen.
En wat gij meent goed verstopt te hebben,
zal Ik aan het zwaard van de vijand prijsgeven.
15 Gij zult wel zaaien maar niet maaien,
omdat de vijand de oogst zal roven.
Gij zult wel olijven treden in de pers,
maar met de olie u niet kunnen zalven.
Gij zult wel de most, vers van de pers [3]),
voor u bereiden, maar niet drinken,
omdat de vijand alles zal wegnemen.
16 Want gij Jeruzalem, hoofdstad van Juda,
onderhoudt de inzettingen en instellingen van Omri,

---

[1]) Sommigen lezen niet: ziek maken (Statenvertaling: krenken), doch met een kleine wijziging van de tekst: beginnen. En wanneer dan ook de volgende woorden erbij genomen worden, luidt de vertaling: Ik echter ben begonnen u te slaan. De noodzaak tot tekstwijziging is echter niet duidelijk.

[2]) De Statenvertaling heeft: „en uwe nederdrukking zal in het midden van u zijn". In vs 14 zijn, omdat de tekst niet ongeschonden ons schijnt overgeleverd te zijn, onderscheiden moeilijkheden wat de vertaling betreft, zodat elke voorgestelde vertaling slechts een benadering is.

[3]) Most heet de wijn vers uit de pers.

de eerste koning uit een afvallig huis,
met welke Omri immers de grote goddeloosheid begon
in het Tienstammenrijk van het Noorden.
En al de door en door zondige practijken
van Achab, Omri's zoon, volgt gij na.
Gij volgt al hun kwade raadgevingen,
zodat gij in het gehele leven zondigt.
En gij doet dat alles met het ongewilde doel,
dat Ik u aan de vernieling zou prijsgeven
en u zou maken tot een voorwerp van ontzetting.
Gij doet dat alles met het niet bedoelde gevolg,
dat uwe inwoners een aanfluiting worden,
daar de vijand met uw ongeluk zal spotten.
Op die wijze zult gij allen, ieder voor zijn deel,
de smaad dragen van wat toch Mijn volk is.

e. *De zelfaanklacht in het gericht.* 7 : 1-6.

7 : 1 Wanneer ik, Micha, het verbondsvolk aanzie,
en het resutaat van mijn onderzoek opmaak,
moet ik wel een zeer smartelijke klacht uiten:
Wee mij, want ik ben er precies eender aan toe
als de kweker, die het ooft heeft ingezameld,
zodat er geen vrucht meer is blijven hangen.
Het is met mij precies eender gesteld
als met de man, die in zijn eigen wijngaard
nog een nalezing van de wijnoogst heeft gehouden:
er is geen druif meer over om op te eten;
een vroegrijpe vijg, waarnaar ik zo verlang,
is in de gehele gaarde niet meer te vinden.
2 Want ik moet tot mijn droefheid constateren,
dat er in het ganse land niemand is te vinden,
die zich in woord en wandel, in geheel zijn leven,
trouw betoont aan de verplichtingen des verbonds [1]),

[1]) In het Hebreeuws staat voor wat de Statenvertaling met „goedertierene" en de Nieuwe Vertaling met „vrome" weergeeft, een woord, dat van dezelfde „stam" is als chèsed (zie de aantekening bij 6 : 8), namelijk chasied. Chasied is hij, die zich in woord en wandel trouw betoont aan de verplichtingen des verbonds en dus het zogenaamde tweede deel des verbonds, de eis bij de belofte, inwilligt.

en ik heb onder al de hier wonende Judeeërs
geen enkele aangetroffen, die oprecht is [1]),
die met toewijding op de rechte en goede weg
de HERE dient en van harte Zijn geboden doet.
Het is immers nu onder ons zó geworden,
dat iedereen, behept met meedogenloze zelfzucht,
teneinde zichzelf waar het kan te verrijken,
geen middel ontziet, dat anderen het leven kost,
zodat van allen gezegd moet worden:
als roofdieren azen zij op prooi! Zij loeren op bloed!
Zij deinzen als 't moet niet terug voor moord!
Gelijk een jager op wild listig zijn net werpt,
zo tracht iedereen zijn broeder te vangen.
3 Tot kwaaddoen staan hun handen wel goed.
Want in alle ambtelijke kringen van het volk
heerst onbeschaamd en ongeremd de corruptie:
de vorst, die er zijn hoge beambten voor heeft,
eist zonder meer als beloning giften en geschenken;
de rechter laat zich met geld omkopen;
de groten, de rijken en de aanzienlijken
spreken onbeschaamd hun verkeerde begeerten uit,
en vieren in het openbaar hun hebzucht bot,
zonder dat ook maar iemand hen tegenkomt.
En zo wordt door hen alles verdraaid.
4 De beste onder hen is als een doornstruik,
die onder al de bomen, die er op aarde zijn,
de minste is in waarde en algemeen profijt,
daar hij geen enkele vrucht ooit oplevert
en niet anders kan dan verwonden [2]).
Die onder hen voor de oprechtste moet doorgaan,
is echter erger en scherper dan een stekelheg,
zodat wie ze aanraakt slechts letsel bekomt.
Maar de dag, de voor het oordeel bestemde tijd,
door de profeten Gods als wachters aangekondigd,

---

[1]) Het Hebreeuwse woord (ja-sjaar) wordt meestal weergegeven met „oprecht". „Oprecht" is hij, die in heiligmaking de rechte en goede weg des verbonds gaat. Die „oprechtheid" heeft als „wortel" de heiligheid, het toegewijd zijn aan de HERE.

[2]) Vergelijk Richteren 9 : 7-15.

zal als de dag van vergelding over u komen.
Uw bezoeking, uw bestraffing, is op komst!
En dan zal het gericht zó zwaar zijn,
dat ontzetting allen zal aangrijpen! [1])
5 Nu de samenleving geen vertrouwen kan stellen
op haar overheden en op haar rechters, zeg ik u:
vertrouwt daarom uw naaste buurman niet! [2])
Verlaat u niet op uw beste vriend! [3])
Behoedt ook de deuren van uw mond
voor haar, die als de huisvrouw uwer jeugd
in uw schoot ligt en uw liefde geniet!
Houdt uw diepste gedachten voor uzelf!
Want de trouw is uit het land verdwenen,
zodat innige vriendschap en bloedverwantschap
u niet meer kunnen beschermen tegen verraad.
6 Want de zoon behandelt zijn vader als dwaas [4]),
zodat diepe minachting daaruit spreekt;
de dochter staat op tegen haar moeder;
de schoondochter, die soms als een slavin
ondergeschikt lijkt aan haar mans moeder,
verzet zich tegen haar aangehuwde moeder;
iemands vijanden zijn z'n huisbedienden [5]).
Want van alle hoogachting voor het ouderlijk gezag
is bij de kinderen geen spoor meer overgebleven,
en aan allen, die over anderen zijn gesteld,
wordt geen eer noch onderdanigheid bewezen.

---

[1]) De Statenvertaling heeft: „nu zal hunlieder verwarring wezen"; wil men dat woord behouden, dan moet gedacht worden aan: van zinnen verward zijn, dus: van ontsteltenis in de war geraakt.

[2]) De Statenvertaling heeft „vriend", doch naar het Hebreeuws is bedoeld de stamverwant, de medeburger, de naastwonende, die men kent en helpt.

[3]) De Statenvertaling heeft: „voornaamste vriend"; volgens de grondtekst is bedoeld: de vertrouweling, de jeugdvriend.

[4]) In het Hebreeuws staat voor „minachten" (vergelijk Statenvertaling en Nieuwe Vertaling) een woord, dat betekent: als dwaas behandelen, gelijk dat soms op bepaalde leeftijd kinderen tegenover hun ouders in eigenwijsheid eigen is.

[5]) De Statenvertaling heeft „huisgenoten", doch daarmede zijn niet bedoeld vrouw en kinderen, maar de slaven en slavinnen, die bij het huis horen, dus het dienstpersoneel.

DEEL V.

EEN PROFETISCHE LITURGIE. 7 : 7-20.

a. *Het votum.* 7 : 7.
(Uitgesproken door de profeet)

7 : 7 Toch wil ik nu met allen, die God vrezen [1]),
naar Hem uitzien om hulp en redding.
Ja, ik wil met allen, die Hem liefhebben,
Zijn komst verbeiden en op Hem hopen,
want Hij alleen is de God van mijn heil!
En ik weet met allen, die Hem vereren,
dat Hij mij in gunst zal horen.

b. *De geloofsbelijdenis.* 7 : 8-10.
(Afgelegd door Sion)

7 : 8 Verblijd u niet over mij, het Sion Gods,
omdat ik in kruis en lijden ben,
o mijn vijandin! o vijanden des HEREN!
Wanneer ik om mijn zonden zal gevallen zijn
en de gruwelijke verwoesting zal zijn gekomen,
dan zal ik toch weer opstaan uit het stof
en worden herbouwd met nieuwe luister!
Al zit ik ook in het duister der ellende,
toch is de HERE mijn Licht en mijn Heil!
9 Ik wil des HEREN gramschap dragen,

---

[1]) Het „ik" is hier dat van de profeet, die als vertegenwoordiger en woordvoerder van het vrome volksdeel optreedt.

ik ben bereid om de straf te ondergaan,
want ik heb tegen Hem zwaar gezondigd.
Ik ben gewillig om onder Zijn toorn te buigen,
tot de dag, dat Hij tegen de vijandige wereldmacht
mijn rechtsgeding voert en mijn zaak verdedigt,
en mij tegenover de vijand aan mijn recht helpt,
want die heeft mij boven de maat verdrukt [1]).
De HERE zal mij dan uit de ellende leiden
in het licht van de vrijheid en blijheid.
Ik zal met innerlijke bevrediging zien [2]),
hoe de HERE Zijn bevrijdende gerechtigheid
in een rechtvaardig vonnis zal openbaren [3]),
om mij te verlossen en de vijand te slaan.
10 Mijn vijandin zal Gods gerechtigheid zien;
schaamte en schande zullen háár dan bedekken,
die honend en godslasterlijk mij voorwierp:
„Waar is nu de HERE uw God, op Wie gij bouwdet,
en aan Wie gij uw zaak toevertrouwdet?
Waar blijkt Zijn trouw nu, waar Zijn macht?"
Doch mijn ogen zullen met vreugde haar zien,
ja, met welgevallen op haar blijven neerzien! [4])
Want nu zal zij vernederd en vertreden worden,
gelijk het straatvuil [5]) achteloos wordt vertrapt.

c. *De beloftepredikiing.* 7 : 11-13.
(Van de profeet)

7 : 11 Maar er zal een dag komen, o Sion,

---

1) De bedoeling is: God gebruikte wel Sions vijand om het te straffen, maar daarin ging hij te ver, omdat hij niet strafte naar Gods wet, doch naar eigen gruwelijke willekeur. Dat laatste is Sions rechtszaak met de volken.

2) Het Hebreeuwse werkwoord wil uitdrukken: met innerlijke vreugde en bevrediging aanschouwen, echter zonder zondig leedvermaak. Zodat de Statenvertaling de woorden „mijn lust" niet tussen haakjes had behoeven te plaatsen.

3) In het Hebreeuws staat het woord tsedakah, zie daarvoor de aantekening bij 6 : 5.

4) Vergelijk voor „met vreugde" en „met welgevallen" de tweede aantekening bij vs 9.

5) Het Hebreeuwse woord (tiet) betekent: modder, slijk; wat dus de straat bevuilt.

dat uw stadsmuren zullen worden herbouwd;
op die dag zal uw stadsgebied [1]) wijd wezen [2]),
ruimer zijn dan het voorheen ooit is geweest,
opdat alle nieuwe bewoners kunnen huizen.
12 Want op die dag komen ze van alle kant;
in grote toeloop gaan de volken naar Sion:
vanaf het oude Assyrië tot Egypte toe,
en vanaf Egypte tot de grote Rivier, de Eufraat [3]),
uit Noord en Zuid, ja, uit alle windstreken,
van zee tot zee, van alle stranden der zee,
van berg tot berg, uit alle landen der aarde;
want uit alle landen der ballingschap
zal het Israël Gods opnieuw worden vergaderd.
13 Maar de aarde [4]), die ligt buiten het Godsrijk,
waarvan Sion het geestelijk middelpunt zal zijn,
wordt tot een verwoesting en woestenij,
vanwege de verkeerde handelingen harer bewoners,
die zich niet bekeren tot Israëls God en Heer.

d. *Het gebed.* 7 : 14-17.
(Door de profeet)

7 : 14 Weid, o Herder Israëls, met de staf Uw volk,
leid Gij Uw kudde, de schapen Uwer weide,
die naar Uw verkiezing Uw erfdeel zijn
en naar Uw welbehagen Uw eigendom blijven!
Want zij legeren zich eenzaam in een woud,

---

[1]) De Statenvertaling heeft: „te dien dage zal het besluit verre heengaan", waaraan geen zin te hechten valt. Het Hebreeuwse woord (chook), dat vaak „besluit" betekent, heeft hier, evenals bijv. in Jer. 5 : 22 en Job 26 : 10, de zin van „grens", „gebied", want de algemene strekking van het woord is: wat bepaald is, wat afgebakend is (vergelijk de Nieuwe Vertaling: afbakening).

[2]) Letterlijk staat er: „zal verre zijn", wat dan betekent: het gebied zal verwijd wezen; de stad zal groter omvang hebben. Het Hebreeuwse werkwoord (rachak) betekent in Jesaja 26 : 15 ook: (de grenzen) verwijden, zodat tekstverandering, welke sommigen voorstaan (verandering van jarchook in jarchieb) onnodig lijkt.

[3]) „De Rivier" is in het Oude Testament de klassieke benaming voor de Eufraat.

[4]) Het Hebreeuwse woord (èrets) kan ook „land" betekenen.

en zij vertoeven in een vruchtbare landouw [1]),
daar Uw volk is afgezonderd van de volken,
om als Gods volk alleen en veilig te wonen [2]).
Laat hen grazen in de malse weiden van Basan
en in Gilead, dat rijk aan weideplaatsen is,
zoals ze vroeger onder Uw zorg dat mochten!
15 Laat ons weer tekenen en wonderen zien,
zoals in de dagen van de uittocht uit Egypte,
toen Gij voor ons zijt uitgetrokken met macht! [3])
16 Wanneer dan die tekenen en wonderen gebeuren,
zullen de volkeren met eerbied en ontzag toezien;
en zij zullen alle daar beschaamd staan,
omdat ze beroofd zullen zijn van hun kracht
en dientengevolge tegen de HERE niets vermogen.
Ze zullen de hand op de mond leggen
en zwijgen als uiting van stomme verbazing.
Ja, hun oren zullen als doof worden,
omdat ze tuiten van al wat ze horen
over de machtige heilsdaden Gods.
17 Zij zullen zich uit vrees op de grond werpen,
zodat zij het stof zullen lekken als een slang,
zoals wormen en kruipend gedierte dat doen.
Zij zullen, bevend over hun gehele lichaam,
uit hun schuilplaatsen te voorschijn komen;
sidderend van angst zullen zij aantreden,
en smekend om genade de HERE, onze God,
de God van belofte en bedreiging, naderen.
Dan zullen zij vol van angstige vrees voor Hem
[zijn [4]),

---

[1]) Sommigen vertalen: „in een woud midden op de Karmel". De Karmel in het West-Jordaanse van Kanaän had vette weiden met bossen daar beschermend en afsluitend omheen, zodat het „afgezonderd" en „veilig" uit de tekst alle zin heeft. Omdat de Karmel in de Schrift geldt als beeld van zekerheid en schoonheid, wordt het op sommige plaatsen weergegeven met: vruchtbare landouw.

[2]) Vergelijk Numeri 23 : 9 en Deut. 33 : 28!

[3]) Onderscheiden vertalingen lezen hier in vs 15 een antwoord des HEREN, waarom ze vertalen met: „Ik zal doen zien....". Toch schijnt onder meer het verband de voorkeur te geven aan de gedachte, dat het nog gebedswoorden zijn.

[4]) Let op het verschil tussen: „het vrezen *van* de HERE" (met ontzag en liefde en in vertrouwen Hem dienen) èn: „vrezen *voor* de HERE" (voor Hem beangst zijn)!

zodat zij Gods volk niet meer durven bedreigen.

c. *De lofverheffing.* 7 : 18-20.
(Door de gemeente)

7 : 18 O HERE, God van verbond en verkiezing!
Wie is een God van liefde en gunst als Gij,
Die zondaren schuldvergevende genade betoont,
door alle ongerechtigheden voor altoos te bedekken!
Die de overtredingen van het overblijfsel Uws volks,
dat van Uw heerlijk erfdeel nog is overgelaten,
in sparende ontferming en barmhartigheid voorbij-
[gaat!
Die Uw toorn niet voor altoos behoudt,
en Uw verbondswraak niet onverbiddelijk maakt,
maar een welbehagen en welgevallen heeft
in trouwbetoon [1]) aan gegeven beloften,
om die aan Uw volk in liefde te vervullen!
19 Ja, de HERE zal Zich over ons ontfermen,
om Zijn barmhartigheid groot te maken.
Hij zal de schuld, welke wij maakten, verdoen,
zoals een vijand met de voet wordt vertreden.
Ja, Gij zult al de zonden, welke wij bedreven,
werpen in de diepten van de zee,
zodat ze voorgoed onschadelijk zijn
en nooit weer gedacht zullen worden.
20 Gij zult Uw trouw bewijzen aan Jacob,
door ons te geven wat Gij hem hadt beloofd;
Gij zult Uw trouwbetoon [2]) aan vader Abraham
en aan ons, zijn kinderen, doen blijken,
want Gij hebt die trouw en weldadigheid
van oude dagen af aan onze vaderen bezworen.
Gij zijt immers de God van al onze vaderen,
de God van Abraham en de God van Isaäk
en de God van Jacob, Die eeuwig leeft,
en de belofte aan hen inzake de Messias
voorzeker zult houden en vervullen!

---

[1]) In het Hebreeuws staat weer het woord chèsed, waarover bij 6 : 8 een opmerking werd gemaakt.
[2]) Zie de vorige aantekening.

INHOUD.

JONA

Ter inleiding 7
§ 1: De profeet Jona 7
§ 2: De tijd van Jona 7
§ 3: De datering van de opdracht 10
§ 4: De betekenis van het boek Jona 10
§ 5: Christus en Jona 14
§ 6: De Zelfopenbaring Gods in het boek Jona . . 15

DEEL I: DE OPDRACHT DES HEREN ONTVLUCHT.
1 : 1-16 17
a. De opdracht des HEREN verleend. 1 : 1, 2 . . 17
b. De opdracht des HEREN verworpen. 1 : 3 . . 18
c. De opdracht des HEREN ontvlucht. 1 : 3 . . 19
d. De opdracht des HEREN acuut. 1 : 4-8 . . . 20
e. De opdracht des HEREN bekend. 1 : 9, 10 . . 22
f. De opdracht des HEREN geboet. 1 : 11-16 . . 23

DEEL II: DE OPDRACHT DES HEREN VERRIJKT.
1 : 17—2 : 10 26
a. De opdracht des HEREN gehandhaafd. 1 : 17 . 26
b. De opdracht des HEREN verdiept. 2 : 1-9 . . 27
c. De opdracht des HEREN betekend. 2 : 10 . . 30

DEEL III: DE OPDRACHT DES HEREN VERVULD. 3 : 1-10 32
a. De opdracht des HEREN vernieuwd. 3 : 1, 2 . . 32
b. De opdracht des HEREN volvoerd. 3 : 3, 4 . . 32
c. De opdracht des HEREN effectief. 3 : 5-10 . . 33

DEEL IV: DE OPDRACHT DES HEREN BEDISCUTEERD.
4 : 1-11 37
a. De opdracht des HEREN bedild. 4 : 1-4 . . . 37
b. De opdracht des HEREN geïllustreerd. 4 : 5-8 . 38
c. De opdracht des HEREN verduidelijkt. 4 : 9-11 . 39

MICHA

Ter inleiding 43
§ 1: De profeet Micha 43
§ 2: De tijd van Micha 43
§ 3: Juda en Assyrië 45
§ 4: Het boek van de profeet 47
§ 5: De inhoud van het boek 49

Opschrift. 1 : 1 51

DEEL I: DE AANKONDIGING VAN HET GERICHT.
1 : 2-16 51
a. De aankondiging van de komst des HEREN. 1 : 2-4 51
b. De motivering van de komst des HEREN. 1 : 5 . . 52
c. De oordeelsaankondiging over Samaria. 1 : 6, 7 . 52
d. Het klaaglied over de oordeelsaankondiging. 1 : 8, 9 53
e. De oordeelsaankondiging over Juda. 1 : 10-16 . . 53

DEEL II: DE MOTIVERING VAN HET GERICHT
2 : 1—3 : 12 57
a. De aanklacht tegen de machthebbers. 2 : 1-5. . . 57
b. De aanklacht in twistgesprek. 2 : 6-11 58
c. De eerste heilsaankondiging. 2 : 12, 13 . . . 60
d. De aanklacht tegen de leiders van Juda. 3 : 1-4 . 61
e. De aanklacht tegen de valse profeten van Juda. 3 : 5-8 62
f. De aanklacht samengevat. 3 : 9-12 64

DEEL III: DE HERSTELLING NA HET GERICHT.
4 : 1—5 : 14 67
a. Sion als middelpunt van het vrederijk. 4 : 1-5 . . 67
b. Sion als Gods wachttoren. 4 : 6-8 69

c. Sion ontzet en gered. 4 : 9-14 70
d. De messiaanse redding. 5 : 1-5 72
e. De messiaanse zegening. 5 : 6-8 75
f. De messiaanse reiniging. 5 : 9-14 76

DEEL IV: DE ZONDEN IN HET GERICHT. 6 : 1—7 : 6 . 78
a. De aanklacht in het gericht. 6 : 1-5 78
b. Het pleidooi in het gericht. 6 : 6-8 81
c. Jeruzalems zonde in het gericht. 6 : 9-12 . . . 83
d. Jeruzalems straf in het gericht. 6 : 13-16 . . . 84
e. De zelfaanklacht in het gericht. 7 : 1-6 85

DEEL V: EEN PROFETISCHE LITURGIE. 7 : 7-20 . . 88
a. Het votum. 7 : 7 88
b. De geloofsbelijdenis. 7 : 8-10 88
c. De beloftepredikiing. 7 : 11-13 89
d. Het gebed. 7 : 14-17 90
e. De lofverheffing. 7 : 18-20 92